

Helene von Martens

La Cobla Catalana

Katalonialainen musiikki ja kulttuuri

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi AMK

Musiikin Koulutusohjelma

Opinnäytetyö

13.2.2016

Tekijä(t) Otsikko	Helene von Martens La Cobla Catalana - Katalonialainen musiikki ja kulttuuri
Sivumäärä Aika	50 sivua + 3 liitettä 13.2.2016
Tutkinto	Musiikkipedagogi AMK
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Musiikkipedagogi
Ohjaaja(t)	MuT Annamari Pölhö MuM Markus Utrio
Tämä opinnäytetyö käsittelee katalonialaista perinteistä orkesterikokoonpanoa nimeltä cobla sekä sardana-nimistä tanssia, joka perinteisesti kuuluu kyseisen kokoonpanon ohjelmistoon. Tarkoituksena on, että cobla-ilmio ja sen mahdollisuudet tulisivat myös suomalaisten muusikkojen ja musiikin harrastajien tietouteen. Työssä esitellään coblan kokoonpanoa, soittimia ja tehtäviä. Lisäksi esitellään sardanaa tanssina ja kulttuurisena perinteenä. Oleellisena osana työtä on niin coblan kuin sardanan historia, sekä niiden sidonnaisuus Katalonian kansan kulttuuriin. Jotta coblan musiikkiin olisi mahdollisimman helppo tutustua, työssä esitellään coblan ohjelmistoa, säveltäjiä, tänä päivänä toiminnassa olevia coblia ja tarjotaan soivia esimerkkejä. Teksti pohjautuu lukuisiin kirjallisiin lähteisiin, mutta myös kirjoittajan henkilökohtaisiin kokemuksiin opiskelijavaihto-vuodelta katalonialaisessa musiikkiyliopistossa. Lisäksi työhön kuuluu asiasta kiinnostuneille helpommin lähestyttävä blogi, josta voi löytää kaiken työssä esitellyn tiedon, mutta lyhennettynä versiona.	
Avainsanat	cobla, sardana, katalonialainen kulttuuri

Author Title	Helene von Martens The Catalan Cobla - Catalan Music and Culture
Number of Pages Date	50 pages + 3 appendices 13 February 2016
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation Option	Music Pedagogue
Supervisors	Annamari Pöyhö, DMus Markus Utrio, MMus
This thesis discusses the traditional Catalan orchestral ensemble called the cobla, and a dance called sardana, which is a traditional part of the repertoire of the mentioned ensemble. The purpose is to increase awareness of cobla and its possibilities among all Finnish musicians and people interested in music. The work introduces the cobla ensemble and its instruments and tasks as well as the sardana as a dance and a cultural tradition. An essential part of the work is the history of the cobla and sardana and their connection to the culture of the Catalan people. The work also presents the main repertoire, composers, active coblas and audio samples. The text is based on several written sources, but also on the author's own experiences from her student exchange year at a Catalan Music University. Additionally, the work includes a blog, where one can find the same information as in this text in a shortened version.	
Keywords	cobla, sardana, Catalan culture

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Aiheen esittely	2
3	Cobla	4
3.1	Katalonialaiset perinteiset soittimet	5
3.1.1	Flabiol ja tamborí	5
3.1.2	Tible ja tenora	6
3.1.3	Fiscorn	11
3.2	Muut soittimet	12
3.2.1	Trumpetti	12
3.2.2	Pasuuna	12
3.2.3	Kontrabasso	13
4	Sardana	13
4.1	Miten sardanaa tanssitaan?	16
5	Coblan ja sardanan historiaa	19
5.1	Joglarsit ja ministriilit	19
5.2	Cobla de tres quartans	22
5.3	La Sardana	24
5.4	Pep Ventura	30
5.5	Katalonian kulttuurin sorto	32
6	Coblien toiminta	35
6.1	Cobla tänä päivänä	35
6.2	Ohjelmisto	37
6.2.1	Sardanat	37
6.2.2	Muut teokset	40
6.2.3	Tämän päivän coblat	41
7	Pohdinta	44
	Lähteet	46
	Liitteet	
	Liite 1. Spotifyista löytyvät albumit	

Liite 2. Miltä kuulostavat coblan soittimet?

Liite 3. La Petita Meritxell

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee katalonialaista orkesterikokoonpanoa nimeltä *cobla* sekä *sardana*-nimistä tanssia, joka perinteisesti kuuluu *coblan* ohjelmistoon. Työhön kuuluu myös *coblasta* kertova blogi, jonka tarkoitus on toimia helpommin lähestyttävänä tiedonlähteenä. Teksti pohjautuu suurimmaksi osaksi lukuisiin kirjallisiin lähteisiin, mutta myös omaan kokemukseeni, jonka sain ollessani vuoden opiskelijavaihdossa ESMUCissa (*Escola Superior de Catalunya*) Barcelonassa. Minua ovat myös auttaneet Pep Moliner Pedrós, Pere Montserrat Camps ja Marcel Puig Castells. Suomenkieliset käännökset ovat minun tekemiäni.

Aiheen valitsemisen taustalla on mainitsemani opiskelijavaihto Barcelonassa. Tuolloin pääsin ensimmäistä kertaa kosketuksiin *coblan* musiikkiin, ja päästyäni osallistumaan vaihtokorkeakouluni *cobla*-periodiin innostuin asiasta entistä enemmän. *Cobla* ei ole kovin tunnettu ilmiö edes muusikoiden keskuudessa ainakaan Suomessa, ja oman kiinnostukseni kautta sain idean tuoda asian myös suomalaisten muusikkojen ja musiikin harrastajien tietouteen.

Työn alussa luvussa 2 esittelen lyhyesti *coblaa* ja *sardanaa*. Luvussa 3 kerron perusteellisemmin *coblan* kokoonpanosta ja sen soittamista. *Sardanaa* käsittelevässä luvussa kerron mistä tanssi muodostuu ja minkälaisista näkökulmista sitä voi lähestyä niin katsojana kuin tanssijanakin.

Luvussa 5 esittelen perusteellisesti *coblan* ja *sardanan* historiaa. *Coblan* kohdalla perehdyin kokoonpanon muodostumisen historiaan sekä siihen vaikuttaneihin henkilöihin, kuten Pep Venturaan. *Sardanan* osalta kerron sen syntymästä ja todennäköisestä alkuperästä ottaen huomioon sen, että siitä ei vielä tänä päivänäkään voida olla täysin varmoja.

Historiaa käsittelevän luvun 5.5 ala-luvussa kirjoitan myös diktaattori Francon vaikutuksesta katalonialaiseen kulttuuriin ja sen myötä *coblaan* ja *sardanaan*.

Viimeisessä luvussa otan esille *coblien* nykyisen toiminnan, erilaisia kehittyneitä muotoja sekä keskeisiä säveltäjiä. Olen myös tehnyt luettelon *coblan* keskeisestä ohjelmistosta niin vanhan kuin uuden polven säveltäjiltä. Helpottaakseni tutustumista *coblan* musiikkiin, olen tehnyt luettelon kaikista spotifyissa olevista *coblien* albumeista (liite 1).

Ryhdyin tutkimaan *coblaa* syventääkseni osaamistani siitä, ja halusin myös ymmärtää, miksi *sardana* on niin tärkeä ilmiö katalonialaisille. Pedagoginen tavoitteeni on hankitun tiedon levittäminen Suomessa *coblasta* kertovan [blogini](#) avulla.

Työssäni on paljon internetlähteitä, joten tavanomaisesta poiketen ja lukemista helpottaakseni olen merkannut ne pelkällä lähteen nimellä. Lähteiden linkit löytyvät lähdeluettelosta.

2 Aiheen esittely

Cobla on perinteinen katalonialainen orkesterimuoto, joka syntymästään saakka on esiintynyt toreilla säestäen *sardana*-nimisiä tansseja. Ennen nykyisen *coblan* syntyä *cobliksi* kutsuttuja kokoonpanoja muodostivat *joglarsit* ja *ministrililit*, jotka olivat kyliä kiertäviä sekä hovien palveluksessa olevia muusikoita keskiajalla. Nykyisen *coblan* edeltäjä oli *cobla de tres quartans*¹ (ennen *cobla de ministrils*) -niminen kokoonpano, johon kuului kolme soittajaa. Nykyisen muotonsa *cobla* sai vasta 1800-luvun loppupuolella. Yhä tänä

¹ Lisää *cobla de tres quartansista* luvussa 5.2

päivänä sardanaa esitetään ympäri Kataloniaa kaupunkien ja kylien toreilla joka sunnuntai ja esitykset ovat aina coblien säestämiä. Sardana-tanssien lisäksi tänä päivänä coblalle löytyy paljon muutakin ohjelmistoa.

Modernissa coblassa on yksitoista soittajaa ja kaksitoista soitinta johtuen siitä, että yksi muusikoista soittaa aina kahta soitinta. Coblan soittimiin kuuluu sekä perinteisiä Kataloniasta peräisin olevia, että muissa kokoonpanoissa, kuten sinfoniaorkestereissa käytettyjä soittimia. Kokoonpanoon kuuluu: *flabiol* ja *tamborí* (nokkahuilu ja rumpu), 2 *tibleä*, 2 *tenoraa* (sekä tible että tenora ovat skalmeijoista kehittyneitä kaksoiruokolehdykkäisiä soittimia), 2 *fiscornia* (flyygelitorven sukulainen), 2 trumpettia, pasuuna ja kontrabasso. (Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya.)

Sardana on katalonialainen perinteinen piiritanssi ja laulu. Sitä voivat tanssia niin nuoret kuin vanhat, mutta nykyään se on enimmäkseen vanhempien henkilöiden suosiossa. Sardana-ryhmät järjestävät myös kilpailuja, joissa kilpaillaan kaikissa ikäluokissa (Confederació Sardanista de Catalunya; Unió de Colles Cardanistes de Catalunya). Sardanan alkuperästä on paljon teorioita, eikä kukaan tiedä varmasti mistä se oikeasti on peräisin. Todennäköisintä on kuitenkin, että sillä on juurensa kreikkalaisissa tai roomalaisissa tansseissa. (Generalitat de Catalunya.) Sardana on hyvin tärkeä monelle katalonialaiselle, koska se on voimakkaasti sidottu Katalonian historiaan. Se oli mm. kielletty diktaattori Francisco Francon aikana, koska sitä pidettiin kansallismielisenä (de Riquer, Borja 1989, 246–248).

3 Cobla

Kuten mainittu, coblan kokoonpanoon kuuluu sekä perinteisiä, että muita soittimia. Coblan kokoonpanossa olevat katalonialaiset soittimet ovat kehittyneet vanhoista soittimista, joita Kataloniassa oli keskiajalla. Muut soittimet ovat vuosien varrella vähitellen lisätty ryhmään. Soittimet voidaan siis jakaa kahteen ryhmään:

Katalonialaiset perinteiset soittimet:

- Flabiol ja tamborí
- Tible (2 kpl)
- Tenora (2 kpl)
- Fiscorn (2kpl)

Muut soittimet:

- Trumpetti (2kpl)
- Pasuuna
- Kontrabasso.

(Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya.)

Kuvio 1. Cobla vuodelta 1932. Soittimet ylhäällä vasemmalta: 2 kornettia, venttiilipasuuna, 2 fiscornia, kontrabasso. Alhaalla vasemmalta: flabiol ja tamborí, 2 tibleä, 2 tenoraa. Kuva: Valentí Fargnoli. Kokoelma *F. Sala*. (Saatavuus <<http://fotosformacionsmusicalsdecatalunya.blogspot.fi/2012/07/emporitana.html>> Luettu 8.1.2016)

3.1 Katalonialaiset perinteiset soittimet

3.1.1 Flabiol ja tamborí

Kuvio 2. Flabiol. (Cobla Baix Llobregat Saatavuus < <http://www.coblabaixllobregat.com/flabiol.htm>> Luettu 25.1.2016).

Flabiol on puupuhallin, joka kuuluu huilujen soitinperheeseen. Sillä on yleensä 5 reikää yläpuolella, kolme alapuolella ja on 20–25cm pitkä. Melkein kaikissa Katalonian maissa (mm. Katalonia, Valencia, Menorca, Mallorca) flabiolilla tarkoitetaan nokkahuilua. Siitä saattaa kuitenkin kuulla eri nimityksiä, kuten *fobiol*, *fabirol*, *flobiol*, *frobiol* jne. Se on siitä erikoinen soitin, että se on tarkoitettu soitettavaksi vain vasemmalla kädellä, jotta soittaja pystyisi soittamaan *tamborí*ta eli lyömäsoitinta samaan aikaan oikealla kädellään. Flabiol muodostuikin ennen vanhaan vain yhdestä kappaleesta, jolla oli litteä pää, eikä siinä ollut nokkaa lainkaan. Kataloniassa flabioliksi kutsuttuja nokkahuiluja on kahta erilaista: *flabiol sec* eli suoraan käännettynä ”kuiva nokkahuilu”, sekä *flabiol de claus/ flabiol de cobla* eli ”läppänokkahuilu” tai ”coblanokkahuilu”. *Flabiol sec* on kaikista perinteisin nokkahuilu, sillä ei ole läppiä ja se on kaikista vähiten tunnettu. *Flabiol de cobla* on taas nimensä mukaan läpällinen nokkahuilu, jota coblassa käytetään. Sillä on neljä läppää, jotka mahdollistavat ylennettyjen ja alennettujen äänien soittamisen. Flabiol ja tamborí ovat monesti erottamaton pari, jota käytettiin jo coblaa edeltävässä kokoonpanossa cobla de tres quartansissa. (Cobla la Principal de Terrassa; flabiol.trad.org; Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya.) Coblan ohella, tämä soitinpari esiintyy myös yksinään muussa katalonialaisessa perinteisessä musiikissa (Ferrer i Puig, 1984). Kyseinen puhallinsoittimen ja lyömäsoittimen yhdistelmä on myös ollut yleinen monessa muussa Euroopan maassa aina keskiajalta saakka (Cobla la Principal de Terrassa). Taideteoksia

tutkimalla on selvitetty, että tämä soitinpari saapui Kataloniaan renessanssin aikakaudella, jolloin se oli mukana säestämässä sen ajan tansseja (Ferrer i Puig, 1984). Kataloniassa sen levinneisyys sijouttuu Ebro-joesta Pohjois-Kataloniaan ja La Franjasta² Menorcaan ja Mallorcaan (flabiol.trad.org).

Kuvio 3. Lluís Buscarons i Pastells soitti flabiolia ja tamboríta. (Cobla Ciutat de Girona Saatavuus <<http://www.coblaciutatdegirona.com/historia/>> Luettu 13.1.2016).

3.1.2 Tible ja tenora

Tible ja tenora (*tarota/xeremia*)-soittimista on erilaisia nimityksiä riippuen siitä, mistä aikakaudesta ja mistä Katalonian alueesta on kyse. Kummallakin soittimella on kahden ja puolen oktaavin rekisteri, ne ovat kaksoisruokolehdykkäisiä soittimia ja kuuluvat *xeremian* (kat.), eli skalmeijan soitinperheeseen (grups.blanquerna; Cobla Sabadell). Moderni tible on pituudeltaan 55 cm, se on tehty kolmesta osasta ja materiaalina käytetään

² La Franja (kat. La Franja d'Aragó/ La Franja del Ponent) on Aragonian itsehallintoalueella Katalonian rajaa pitkin kulkeva alue, jossa puhutaan katalaania (Univesitat Oberta de Catalunya Saatavuus <<http://www.uoc.edu/euromosaic/web/document/catala/ca/i4/i4.html>> Luettu 12.12.2015).

kovaa kiinanjuba-puuta (kuvio 4). Ylimmässä ja keskimmaisessä osassa sijaitsee läppäkoneisto ja alimmassa osassa on neljä reikää kokonaan ilman läppiä, jotka ovat aina auki. Tiblen korkean, kirkkaan äänen ja hieman nasaalin sävyn ansiosta se sopii erinomaisesti lisäämään voimakkuutta sardanaan. Sille on tyypillistä, että tanssin *salt petit* (pienen askeleen/hypyn) -osissa, se esiintyy duona toisen tiblen kanssa. Soitinta kuullaan harvoin yksin, vaan useimmiten coblassa, jossa sillä on merkittävä vastuu mm. sooloissa. (grups.blanquerna; Cobla Baix Llobregat.)

Kuvio 4. Tible. (Cobla Baix Llobregat Saatavuus <<http://www.coblabaixllobregat.com/Tible.htm>> Luettu 5.1.2016).

Kuvio 5. Tiblen ääniala. F-vireinen (soi kvartin ylempää). (Cobla Baix Llobregat Saatavuus <<http://www.coblabaixllobregat.com/Tible.htm>> Luettu 5.1.2016).

Tenora on tibleä hieman pitempi, 85 cm pitkä, ja sillä on kolmetoista läppää. Tiblen tapaan se koostuu kolmesta osasta, joista kaksi ylintä on tehty kiinanjuba -puusta, mutta alin osa on metallia (kuvio 6). Ensimmäisen tenoran rakensi Andreu Toron vuonna 1849 Pep Venturan toivomuksesta, joka oli ensimmäinen merkittävä tenoran solisti. Hänen

ansiostaan tenora on coblan tärkein soitin ja etenkin sardanassa soolot ovat tyypillisesti kirjoitettu sille. Soittimen rikas ja voimakas ääni tekee siitä hyvin ilmeikkään ja samoin kuin tible, se sopii erittäin hyvin ulkona soitettavaksi (niin kuin sardanaa useimmiten sojetaan). (Cobla Baix Llobregat; Cobla la Principal de Terrassa.)

Kuvio 6. Tenora. Cobla Baix Llobregat (Saatavuus <<http://www.coblabaixllobregat.com/Tenora.htm>> Luettu 25.1.2016).

Kuvio 7. Tenoran ääniala. B-vireinen (soi sekunnin alemmaa). (Cobla Baix Llobregat Saatavuus <<http://www.coblabaixllobregat.com/Tenora.htm>> Luettu 7.1.2016).

Tible ja tenora ovat kehittyneet skalmeijasta (*xeremia*). *Tarota*, joksi niitä myös on kutsuttu ja jonka Gabriel Ferrer i Puig artikkelissaan *La tarota, una xeremia d'ús popular a Catalunya* otsikkonsa mukaisesti määrittelee soittimeksi, joka on "Kataloniassa yleisesti käytössä oleva skalmeija". Euroopassa keski-ajalla käytettyjä skalmeijoita käytettiin jatkuvasti myös renessanssin aikakaudella 1500- ja 1600-luvuilla. Silloin niitä soittivat

aiemmin mainitut ”*cobles de ministrils*”, jotka olivat muutamasta muusikosta koostuvia kokoonpanoja. Nämä kokoonpanot olivat kuninkaallisten ja aatelisten, kirkon sekä kunnallishallitusten palveluksessa. Tähän aikaan musiikkikulttuuri jaettiin ”korkeaan” ja ”matalaan” musiikkiin (*música alta*, *música baixa*). Kyse ei suinkaan ollut yhteiskuntaluokkia erottavasta ilmiöstä, vaan yksinkertaisesti soittimien ääneen perustuvasta jaosta. *Música altaan* kuuluivat kovaääniset ja terävän kirkkaan äänen omaavat soittimet, kuten skalmeijat, säkkipillit, trumpetit ja rummut. *Música baixaan* kuuluivat sen sijaan pehmeäääniset soittimet, kuten huilut, viulut, harput ja luutut.

Tähän päivään asti on säilynyt dokumentteja, joissa käy ilmi, että skalmeijoita käytettiin Aragonian kruunun valtioliitossa³ 1200-luvulta lähtien. Usein skalmeijoita soittavat henkilöt olivat ympäri Eurooppaa saapuneita *ministrillejä*⁴. Aragonian kruunun ajan musiikkielämää koskevia dokumentteja on lukuisia ja ne kertovat paljon 1300- n.1450-luvun ajanjaksosta, jolloin kuningas Jaime I pani alulle Katalonian ja Välimeren alueiden laajentumiset. Tuona ajanjaksona elettiin nimittäin aikaa, jolloin kuninkaallinen hovi kehitti kulttuurillista toimintaa merkittävästi. Esimerkkeinä ovat mm. Pere IV ja Joan I hovit, joissa lukuisat joglarsit ja ministriilit palvelivat. Asiakirjat osoittavat, että aluksi nämä muusikot soittivat säkkipillejä, kuten kuninkaiden hoveissa oli tapana. Vähitellen skalmeijoiden suosio nousi, ja ne ylsivät kuninkaiden suosioon muiden ”korkean” musiikin soittimien kanssa. Skalmeijoiden rinnalla oli myös toinen samantapainen soitin, jota katalaanimiksi kutsutaan nimellä *bombarda*. Kumpaakin soitinta löytyi eri äänialoilla varustettuina; korkeampia ja pienempiä soittimia kutsuttiin skalmeijoiksi tai korkeiksi skalmeijoiksi ja

³ Aragonian kruunu (*Corona Catalano-aragonesa*), oli Aragonian kuningaskunnan ja Barcelonan kreivikunnan personaaliunioni (molemmat valtiot olivat itsenäisiä, mutta niillä oli yhtenäinen valtiopäämies). (Wikipedia/Aragonian kruunu Saatavuus <https://fi.wikipedia.org/wiki/Aragonian_kruunu> Luettu 6.1.02016.)

⁴ Ministriilit ja joglarsit (*ministrils i joglars*) ovat sen ajan nimityksiä muusikoille (4. luku).

matalempia ja pidempiä bombardeiksi tai mataliksi skalmeijoiksi. Todellisuudessa soittimet olivat peräisin eri alueilta; bombardia oli eurooppalainen keksintö ja skalmeija itämainen.

Renessanssi toi muutosta silloiseen musiikkimaailmaan. Se loi uuden ilmaisutyylin, joka jätti taakseen keskiajan ”rumat” sekä kovat äänet ja siirtyi uuteen yksiväriseseen sointimaailmaan - jousisoitinmusiikki. Skalmeijat eivät kaikesta huolimatta hävinneet, vaan ne vaihtuivat modernimpaan soittimeen, oboeen. Kaikki tämä tapahtui myös Katalonian maissa, mutta samalla skalmeija kehittyi myös kansanmusiikin sisällä. Kun Katalonian valta vaihtui espanjalaisille, skalmeija alkoi kehittyä kahteen suuntaan. Ensimmäin kuvioihin tuli muunneltu pehmeä-äänisempi skalmeija, josta syntyi oboe. Sitä käytettiin taidemusiikin parissa. Toisaalta myös kansanmusiikissa kehittyi versio, jota alettiin kutsua ”tarotaksi” (*tarota*). Ensimmäiset todisteet näistä tapahtumista ovat asiakirjoihin kirjatut tiedot eräistä tarota-soittimista ja niiden käytöstä 1700–1800 luvuilla. Englantilainen soitintutkija *Anthony Baines* on osoittanut, että 1800-luvun alusta peräisin oleva soitinyksilö on samanmallinen, kuin saksalaisen 1500–1600 luvulla eläneen *Michael Praetoriuksen* rekisteröimä tible. Bainesin yksilö on tehty yhdestä kappaleesta, siinä on samantyyppinen suukappale mutta on lyhyempi kuin 1500–1600-lukujen soittimet. Tämä muutos voidaan sanoa olevan skalmeijan ensimmäinen askel kehityksessään kohti tarotaa ja modernia tibleä. Toinen vaihe kehityksessä oli rungon jakaminen kolmeen osaan, ja kolmanneksi tulivat läpät. Tenoran kehityksessä on yksi vaihe lisää, nimittäin kolmannen osan, eli kellon, materiaalin vaihtuminen puusta metalliin. Näin soittimen ääni rikastui ja siitä tuli sekä elävämpi että kirkkaampi. Käytännössä tarotan ja tiblen sekä tenoran ero on siinä, että tarotaksi kutsutut soittimet ovat ajallisesti lähellä skalmeijaa, ja tible ja tenora ovat moderneja nimityksiä. (Ferrer i Puig 1984.)

3.1.3 Fiscorn

Fiscorn on vaskisoitin, jolla on kolme venttiiliä. Sen pääasiallinen tehtävä coblassa on tuoda esille harmonioita ja rytmejä, mutta sille on myös kirjoitettu soolokulkuja, jotka se yleensä soittaa duona tenoran kanssa (Cobla Sabadell). Soittimen muodon ansiosta sillä on pehmeä ja pyöreä ääni, joka samalla kuitenkin on tarkka ja suora. Fiscorneja on coblassa kaksi kappaletta.

1800-luvun alussa Keski-Euroopassa keksittiin ja patentoitiin useita soittimia (Puig Castells). Fiscornin alkuperä ei ole täysin varma, mutta uskotaan sen tulevan flyygelitorven soitinperheestä. Lukuisat lähteet väittävät, että se on peräisin *saxhorn*⁵-soitinperheestä, että flyygelitorvella ja *saxhorneilla* on sama keksijä tai että flyygelitorvet kuuluvat *saxorn*-soitinperheeseen. Uskalletaan kuitenkin sanoa että näin ei ole, sillä *saxhornin* keksijä oli belgialainen ja flyygelitorvet ovat tiettävästi peräisin Saksasta. (Pont 2006.) On olemassa yksi suhteellisen painava perustelu sille, että fiscorn kuuluisi flyygelitorven eikä *saxhornin* perheeseen; vaikka soitin on myöhemmin mainittujen tapaan kartiomainen, sen kello osoittaa kuitenkin eteenpäin eikä suoraan ylöspäin, kuten muut *saxhornin* perheeseen kuuluvat soittimet (Puig Castells).

Ennen fiscornin tuloa coblaan, (v. 1830–1850) käytettiin ofikleidia (kat. *oficleide* tai *figle*). Se oli metalliputkesta tehty läpällinen soitin, joka oli ikään kuin taitettu kahtia niin, että sen kello osoitti suoraan ylöspäin ja sillä oli isohko vaskisoittimen suukappale. Aluksi ofikleidi oli menestys, sillä se toi vaskisoittimiin matalaa rekisteriä, jollaista aikaisemmin ei ollut. Se ei kuitenkaan saanut pysyvää paikkaa coblasta, vaan joutui väistymään fiscornin tieltä. (Pont 2006.) Fiscorn saapui n. vuonna 1850 Kataloniaan Keski-Euroopasta

⁵ *Saxhorn* – soittimen keksi (hieman kiistellysti) Adolph Sax, eli saxofonin keksijä (Pont, 2006 Saatavuus < <http://www.eumar.info/fiscorn/fis4b.pdf>> Luettu 7.1.2016). Soitin muistuttaa eufoniumia.

monen muun suosiossa olleen soittimen tapaan. Tuohon aikaan soitin sai nimensä fiscorn musiikiteoreetikolta ja koreografilta nimeltä *Miquel Pardas*. Hän oli mm. auttamassa pitkän sardanan (*sardana llarga*) metodin vakiinnuttamisessa. (Puig Castells.)

Kuvio 8. Fiscorn vuodelta 1840. (Associació de Fiscorns de Catalunya Saatavuus <<https://www.facebook.com/439618752782581/photos/pb.439618752782581.-2207520000.1452181550./457739474303842/?type=3&theater>> Luettu 7.1.2016)

3.2 Muut soittimet

3.2.1 Trumpetti

Coblassa on kaksi b-vireistä trumpettia. Niitä käytetään sekä melodioissa että rytmiä ja harmoniaa vahvistavina soittimina. Ennen trumpetin tuloa coblaan sen tilalla käytettiin kornetteja. Kornetit vuorostaan lisättiin venttiilien keksimisen jälkeen, eli samoihin aikoihin kuin fiscorn. (Castells 1961.)

3.2.2 Pasuuna

Pasuuna on yksi viimeisimmin coblaan lisätyistä soittimista ja sen tehtävä on vahvistaa harmoniaa fiscornien ja trumpettien kanssa. Alun perin käytettiin venttiilipasuunaa, joka

toimii samoilla periaatteilla kuin trumpetti, mutta matalammalla rekisterillä. (Cobla la Principal de Terrassa.) Vielä tänäkin päivänä venttiilipasuuna on yleinen monessa coblassa, mutta vähitellen myös vetopasuunan käyttö on yleistynyt (Cobla Baix Llobregat).

3.2.3 Kontrabasso

Coblaan kuuluva kontrabasso tai *berra*, niin kuin sitä joskus kutsutaan katalaaniksi, on yleensä kolmekielinen (A-D-G). Modernin kontrabasson kielet tehdään metallista, mutta coblassa käytetyllä kontrabassolla on useimmiten suolista tehdyt kielet. Sillä soitetaan useimmiten *pizzicatoa* ja sen tehtävä kokoonpanossa on pitkälti säestävä. (Cobla la Principal de Terrassa; Cobla Sabadell.)

Ääninäytteitä soittimista voi kuunnella liitteessä 2 olevien linkkien kautta.

4 Sardana

*"La sardana és la dansa més bella
de totes les danses que es fan i es desfan,
és la mòbil, magnífica anella
que amb pausa i amb mida va lenta oscil·lant."*

"Sardana on tansseista kaunein
kauniimpi kuin mikään muodostettu tai hävitetty tanssi,
se on liikkuva, upea rengas
joka pysähdellen ja mittaillen liikkuu hiljaa heilahdellen."
(käännös Helene von Martens)

Näin runoilija *Joan Maragall* kuvailee tätä katalonialaisille hyvin merkityksellistä tanssia runossaan ”*La Sardana*” kokoelmasta *Vicions i Cants (1900)*. Hieman yksinkertaisemmin sen voisi kuvailla näin: ”Sardana on tyypillisin ja suosituin katalonialainen perinteinen tanssi ja laulu. Sitä tanssivat määräämätön määrä tanssijoita, jotka pitävät toisiaan kädestä kiinni ja muodostavat ympyrän”. (Confederació Sardanista de Catalunya.)

Sardanaa tanssitaan pääasiassa Kataloniassa, jonka alue ulottuu Ranskaan asti. Sitä tanssitaan kuitenkin myös lähialueilla, kuten Andorrassa, tai katalonialaisissa keskittymisissä, kuten Madridissa. Tavallisin paikka nähdä sardanaa tanssittavan on ulkona kaduilla tai toreilla. Usein kyse on ryhmästä tanssijoista, olivat sitten ennestään tuttuja tai tuntemattomia toisilleen, jotka ovat päättäneet tavata ja nauttia tanssimisesta, musiikista ja yhdessäolosta. Katsojalle tämä ei välttämättä ole niin mielenkiintoista, että sitä jaksaisi seurata kovin pitkään, mutta tämä ei olekaan tanssijoiden tarkoitus. Jos katsojien joukossa kuitenkin on joku, joka tuntee tanssin askeleet, hän voi vapaasti yhtyä piiriin. Sen sijaan sardana-kilpailu tai jonkun ammattimaisen sardana-ryhmän harjoitus voi olla todella mielekästä katsottavaa, sillä heidän tyyliinsä on paljon taiteellisempi ja tarkempi. Etenkin jos tanssijat esittävät tai harjoittelevat sardanan ns. vapaita kohtia (*punts lliures*), joissa askeleet ovat improvisoituja, tulos voi olla todella upea.

Sardanojen tanssiminen sopii erityisesti myös uusien ihmisten kohtaamiseen. Monet tanssijat ovat mukana toiminnassa, koska se kulkee suvussa, mutta niitäkin ihmisiä on paljon, jotka eivät tunne tanssin merkitystä ja haluavat oppia tanssimaan ja tutustua toisiin tanssijoihin. Jokaisessa katalonialaisessa kylässä tanssitaan sardanoja toreilla, ja se onkin helpoin tapa paikallisille päästä osallistumaan. Hyvin suosittuja tapahtumia ovat myös *els Aplecs*, jotka ovat sardana-ryhmien (*colles sardanistes*) yhteisiä tapaamisia. Siellä tanssitaan sardanoja useita tunteja tai jopa päiviä ja niihin osallistuvat sardana-

tanssijoita (*sardanistes*) ympäri Kataloniaa. Monet tanssijat seuraavat tapahtumia paikasta toiseen ja nauttivat tanssimisen ohella myös matkustamisesta, toisiinsa tutustumisesta ja yhteisistä ruokahetkistä. Näihin tapahtumiin ovat tervetulleita kaikki, mutta jos tanssin askeleet ovat vieraita, on suositeltavaa mennä tanssikurssille ennen tansseihin osallistumista. (Confederació Sardanista de Catalunya.)

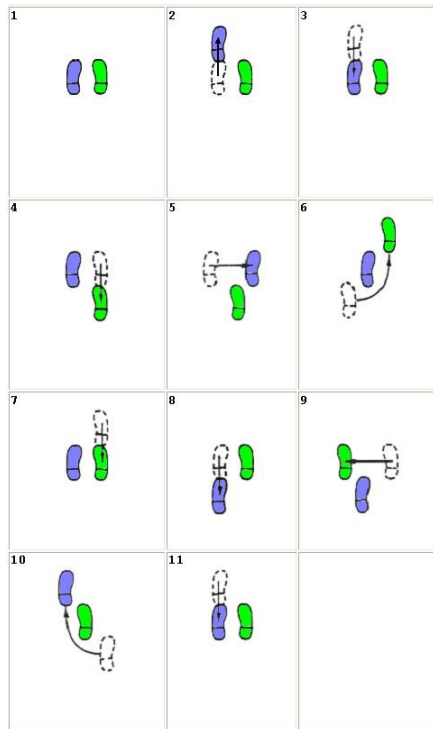
Kuten jo mainitsin, sardana-ryhmien keskuudessa järjestetään myös kilpailuja. Yksi esimerkki näistä on *Concurs del Campionat de Catalunya* eli Katalonian mestaruuskilpailut, jotka järjestetään eri puolella Kataloniaa. (Confederació Sardanista de Catalunya.) Kilpailuissa kilpaillaan kaikissa eri ikäluokissa: pienet lapset, lapset, nuoret, aikuiset ja iäkäämmät aikuiset. (Unió de Colles Cardanistes de Catalunya.)

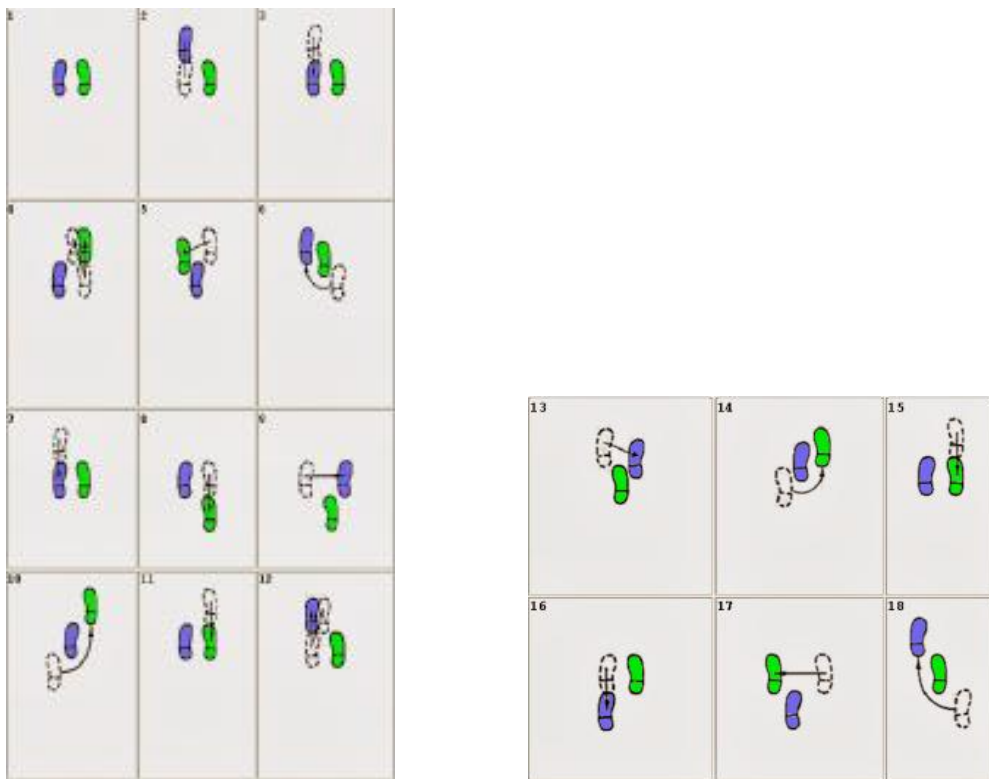
Kuvio 9. Grup Sardanista Maig -ryhmä sardana – kilpailuista Callellasta 2015. (Grup Sardanista Maig Saatavuus <<http://www.grup-maig.cat/>> Luettu 11.1.2016).

4.1 Miten sardanaa tanssitaan?

Ennen tanssin alkua parit tulevat sisälle keskelle toria, muodostavat ympyrän ja ottavat toisiaan käsistä kiinni. Tätä vaihetta kutsutaan ”laukaksi” (*galop*). Kun kaikki tanssijat ovat paikalla asennoissaan alkaa *l'introit* eli alkusoitto, jonka soittaa flabiol ja tamborí. Tämän jälkeen alkaa varsinainen sardana, joka koostuu kahdesta musiikillisesta teemasta, joita kutsutaan ”lyhyiksi sarjoiksi” (*tirades de curts/curts*) ja ”pitkiksi sarjoiksi” (*tirades de llargs/llargs*) (kuviot 10 ja 11). Sarjojen pituudet vaihtelevat eri sardanoissa, mutta esim. sardanassa nimeltä *Santa Espina* (kaikista tunnetuin), lyhyeen sarjaan kuuluu 23 tahtia ja pitkään 87. Ennen tanssin kaksi viimeistä sarjaa tulee *contrapunt*, joka on lyhyt paussi, jonka aikana tanssijat laskevat kätensä ja odottavat kun flabiol ja tamborí soittavat lyhyen soolon. Tanssin loppuksi tulee lyhyt loppusointu, jonka kaikki coblan soittimet soittavat samaan aikaan. Eniten tanssitun sardana-tyylin *Sardana Empordanés* (Empordà sardana) koreografia on seuraavanlainen: 2 lyhyttä sarjaa, 2 pitkää sarjaa, 2 lyhyttä sarjaa, 2 pitkää sarjaa, *contrapunt*, 1 pitkä sarja, *contrapunt*, 1 pitkä sarja, loppusointu. Tanssiin kuuluu myös, että lyhyiden sarjojen aikana käsiä pidetään alhaalla ja pitkien sarjojen aikana ylhäällä (kuviot 12 ja 13). (Aprenemaballarsardanes; descobrimlasardana; Sagner i Pere Nogué, 2000; Música en vivo.)

Kuvio 10. Lyhyen sarjan askeleet. (Aprenemaballarsardanes Saatavuus <<http://aprenemaballarsardanes.blogspot.fi/>> Luettu 11.1.2016).

Kuvio 11. Pitkän sarjan askeleet. (Aprenemaballarsardanes Saatavuus <<http://aprenemaballarsardanes.blogspot.fi/>> Luettu 11.1.2016).

Kuvio 12. Kädet pidetään alhaalla lyhyen sarjan aikana. (Confederació Sardanista de Catalunya Saatavuus < <http://fed.sardanista.cat/>> *Iniciació* Luettu 12.1.2016).

Kuvio 13. Kädet pidetään ylhäällä pitkän sarjan aikana. (Confederació Sardanista de Catalunya Saatavuus < <http://fed.sardanista.cat/>> *Iniciació* Luettu 12.1.2016).

Kuvio 14. Sardana tanssijoiden vaatetus. (Dansaires del Penedès Saatavuus < http://www.dansairesdelpenedes.cat/colla/fotos%20egipte/colla_nubia_gr.JPG> Luettu 21.1.2016).

Sardanan vaatetukseen kuuluu naisille hame ja miehille housut. Molemmilla on nauha vyötärön ympärillä ja jaloissa *espadenyes* eli katalonialaiset tossut. Koska sardanaa voi

tanssia kuka vaan, näitä asusteita käyttävät pääasiassa vain ammattitanssijat kilpailuissa ja esityksissä. (Música en vivo).

[Tästä](#) linkistä pääsee seuraamaan miten sardanaa tanssitaan.

5 Coblan ja sardanan historiaa

Coblan historiaa ovat tutkineet monet alan asiantuntijat, joista yksi tärkeimmistä henkilöistä on Lluís Albert i Rivas (Castells 1961). Albert syntyi 1923 Barcelonassa, missä hän myöhemmin opiskeli musiikkia, soitti *l'Orquestra Simfònica Estela de Barcelona* -nimisessä sinfoniaorkesterissa ja kahdessa keskeisessä coblassa; *La Principal Barcelonina* ja *Foment de la Sardana* ja oli myös tunnetun kamariorkesterin johtaja. Hän on sanoittanut lauluja ja sardana-tansseja, säveltänyt mm. kirkkomusiikkia ja luonut teoksia sinfoniaorkesterille ja coblalle sekä kirjoittanut useita artikkeleita ja kirjoja (Músics per la cobla). Tässä osiossa tarkastelen coblan syntyperää niin musiikillisesta kuin historiallisesta näkökulmasta turvautuen mm. Castellsin kirjoittamaan artikkeliin *Origen de la cobla* Albert i Rivasin tutkimusten pohjalta sekä Cuscó i Clarasón artikkelista *Ministrers i joglars a la catalunya nova (segles XIV–XVII)*.

5.1 Joglarsit ja ministriilit

Coblat olivat alun perin hyvin erinäköisiä kuin tänä päivänä. Sana ”cobla” tulee latinankielisestä sanasta *copula* (”liitto”) ja 1300-luvulla sitä käytettiin mistä tahansa yhtyeestä tai kokoonpanosta. Tällaiseen kokoonpanoon saattoi kuulua kolmesta kahteentoista minkä tahansa soittimen soittajaa (Generalitat de Catalunya). Keskiajalla *joglars* -nimellä kutsutut muusikot muodostivat ryhmiä, joiden tehtävä oli säestää kulkueita ja julkisia tansseja. Historialliset dokumentit kertovat myös toisista sen ajan kokoonpanoista, joita

muodostivat ns. *ministrilit* (*ministrils* tai *ministrers*) (Castells, 1961). Toisin sanoen niin *joglars*- kuin *ministrils*-muusikot ovat muodostaneet coblia keskiajalta saakka, mutta nimityksillä on eroja. Sanakirjat kääntävät *joglar*-sanan suomeksi hovinarriksi tai kierteleväksi laulajaksi, mutta todellisuudessa tämän sanan tarkoitus on muuttunut paljon ajan saatossa. Erään ministriileistä kertovan internetsivun mukaan *ministrils* olivat muusikoita, jotka soittivat pelkästään tiettyjä puhallinsoittimia (*Ministrers*), mutta alun perin *ministrils*-sanalla tarkoitettiin minkä tahansa puhallinsoittimen soittajaa. Voidaan sanoa, että *joglarsit* ja *ministrilit*⁶ ovat nykyisen coblan esi-isiä ja siksi esittelen seuraavaksi näiden muusikkojen ja nimityksien historiaa aina keskiajalta saakka.

Katalonian musiikkihistoriaa käsittelevien asiakirjojen mukaan ensimmäisiä kirjattuja mainintoja *joglarseista* ja ministriileistä on löydetty Menorcalt 1300-luvulta. Tekstit kertovat myös, että Mallorcalla 1400-luvulla ja Pohjois-Kataloniassa 1500-luvulla esiintyivät musiikkia harjoittavia henkilöitä näillä nimityksillä. Kylässä nimeltä Vilafranca del Panadès tehty väestönlaskenta vuodelta 1553 kertoo, että siellä toimi yksi *joglar* ja yksi ammattimuusikko. Toisessa tekstissä vuodelta 1558 on ensimmäinen maininta ministriileistä, jotka osallistuivat kylän juhliin musisoiden. Samalta vuosisadalta on myös useita mainintoja sekä *joglarseista* että ministriileistä koostuvista coblista. Molemmilla nimityksillä kutsutut muusikot olivat tekemisissä kylien musiikki-elämän kanssa ja tietyssä vaiheessa heidät alettiin palkata hovien tai kunnan toimesta, jolloin he saattoivat olla vastuussa kaikesta musiikillisesta esiintymisestä niin kirkon toimituksissa kuin kansanjuhლისakin. Vaikka *joglarsit* ja ministriilit ovat jakaneet samoja tehtäviä ja rooleja kylien jokapäiväisessä elämässä, nämä kaksi käsitettä eivät ole synonyymeja toisilleen. (Cuscó i Clarasó 2013.) Sanojen tulkintojen muuttumisen takia on hyvä tuoda esille, minkälaisista soittajista ja muusikoista oikeasti oli kyse.

⁶*Joglars* (yks. *joglar*) ja *ministrils/ministrers* (yks. *ministril/ministrer*) sanoille ei löydy sopivaa käännöstä suomen kielelle, joten käytän muotoja ”*joglarsit*” ja ministriilit”

Voidaan sanoa, että ensimmäinen erottava tekijä on ero näiden soittajien asenteessa soittamista kohtaan. Sanalla *joglars* viitataan henkilöön, joka kulki kylästä toiseen soitellen ja jonka tyyli oli hyvin leikkisä ja huoleton. Toisaalta *ministrils* olivat henkilöitä, joiden esiintymiset edustivat vakavuutta ja soitto ammattimaisuutta niin teknillisesti kuin tulkinnallisesti. Toiseksi, nämä kaksi käsitettä syntyvät eri historian vaiheissa. Aina 1400-luvulle asti *joglars* oli vallitsevia nimitys kun taas 1500–1600 luvuilla se oli *ministrils*. Kuten aikaisemmin mainitsin, molemmat käsitteet kulkivat kuitenkin käsi kädessä hyvin kauan. 1500–1600-luvuilla *joglars*ista ja *ministrille*istä koostuvilla *coblilla* oli vastuu säestää tansseja, tanssiaisia ja naamiaisia sekä osallistua messutoimintoihin ja kirkollisiin juhliin kirkon muodostamien musiikkikokoonpanojen ohella (*capelles de música eclesiàstiques*). Varsinkin tähän aikaan *joglars*it muistuttivat trubadureja ja kiersivät kyliä hauskuutellen soitollaan, kun taas *ministrillit* yhdistettiin pieniin *cobliin*, joiden kokoonpanot olivat yhä pysyvämpiä. (Cuscó i Clarasó 2013.)

Jo 1200-luvulla alkoi tapahtua muutoksia *joglarsien* ja *ministrillien* keskuudessa. Siihen vaikutti mm. se, että *joglars* oli tähän aikaan laaja käsite, jota käytettiin soitollaan ihmisiä hauskuuttavista henkilöistä, tarinoitsijoista, akrobaateista, koomikoista, laulajista ja monista muista taiteilijoista mutta myös laulajista ja soittajista, jotka kiersivät kyliä ja juhlia. Samaan aikaan soitinmusiikki maallistui vähitellen uusien tanssimuotojen syntyessä. *L'estampida* ja *ductia* -nimisille tansseille oli erityistä se, että niistä puuttuivat laulu, niiden koreografia luotiin sopimaan tiettyyn melodiaan ja niistä tuli ensimmäistä kertaa tapa viihtyä ja viettää aikaa yhdessä. Näiden tapahtumien yhteydessä *joglars*it alkoivat kutsua itseään *ministrilleiksi*. Tämä muutos liittyi mm. siihen, että soittaminen ammattina alkoi yleistyä, musiikkia osattiin tulkita uusilla tavoilla ja sävellystekniikka oli edistynyt. On myös tärkeää huomioida, että musiikille ja soittamiselle omistautuneet ihmiset halusivat erottua ns. vähäisemmistä soittajista. Tästä ajasta lähtien *joglars*it muodostivat kahden

tai kolmen hengen coblia ja omistautuivat ennen kaikkea erilaisille kansanjuhlille. (Cuscó i Clarasó 2013.) Andreu Cortadan mukaan (*Cobles i joglars de Catalunya-nord* 1989) vuodelta 1398 löytyy maininta kahdesta muusikosta, joista toinen soitti *grallaa*⁷ ja toinen rumpua. Kuten Cortada kirjassaan kertoo, tämä kokoonpano oli nykyisen coblan alku: ”Tämä kahden soittimen liitto puhallin- ja lyömäsoittimen välillä ei ole erityisesti Katalonian maalta, mutta tässä meillä on jo alku sille, mikä myöhemmin muodostaa kokoonpanon nimeltä cobla”.

1400-luvulla joglarsien ja ministrillien toiminta edistyi tärkeällä tavalla: vanhemmat lähettivät lapsiaan tunnettujen opettajien luo oppimaan soittamista, coblat alkoivat muodostua kolmesta, neljästä tai useammasta jäsenestä ja he esiintyivät jatkuvasti toimituksissa, kaupungin järjestämissä tilaisuuksissa, juhlissa ja vihkiäisissä. 1500-luvulla haluttiin vahvistaa ennestään muusikon ammatin asemaa, ja Kataloniassa perustettiin ensimmäinen ns. muusikoiden liitto. Muutokset jatkuivat, ja vähitellen coblat siirtyivät kuntien omistukseen. (Cuscó i Clarasó 2013.)

5.2 Cobla de tres quartans

1500–1600-luvuilla coblia alkoi olla moneen lähtöön: kirkon palvelukseen kuuluvia, katujuhlissa ja tanssiaisissa esiintyviä, kunnallisia sekä yksityisiä. Näillä vuosisadoilla yhteen coblaan kuului yleensä kolme tai neljä muusikkoa, mutta kokoonpanot saattoivat kuitenkin vaihdella paljon sekä soittajien määrissä että soittimissa. (Cuscó i Clarasó, 2013.) Jos kokoonpano muodostui kolmesta soittajasta, siihen kuului tavallisesti seuraavat soittimet: flabiol ja tamborí, tible ja *cornamusa* (Castells 1961). Muusikot tai soittajat muodostivat välillä myös pienempiä ryhmiä joita kutsuttiin ”puolikkaiksi cobliksi” eli *mitja*

⁷ *Gralla* on vanha kaksoisruojolehdykkäinen katalonialainen soitin.

cobla ja jotkut esiintyivät myös yksin (Cuscó i Clarasó 2013). Puolikkaat *coblat* koostuivat pelkästään säkkipillistä (*sac de gemcs*) ja *tamborísta* (grups.blanquerna). Taideteoksia tutkimalla on saatu selville, että kokoonpanot saattoivat koostua myös seuraavista soittimista: säkkipilli, viulu ja barokkipasuuna; flabiol ja *tamborí*, tarota, dulzian (*kat. baixó*) tai rumpu (*kat. timbal*), säkkipilli, dulzian. Nämä olivat kuitenkin harvemmin esiintyneitä kokoonpanoja. (Ferrer i Puig 1984.) *Coblat* nimittivät itseään mm. *cobla de músichs* (muusikoiden *cobla*), *cobla de jutglars* (joglarsien *cobla*) tai *cobla de músichs ab menestrils* (muusikoiden ja ministriilien *cobla*) (Cuscó i Clarasó 2013). Soittimet vaihtelivat esiintymisen luonteen ja tarkoituksen mukaan, eli sen mukaan oliko kyseessä toritanssit (*ball de plaça*), salonkitanssit (*ball de saló*) vai uskonnollinen toimitus. Tästä on peräisin myös *coblan* soittimien nimitys *instruments de plaça* eli torisoittimet. (Castells 1961.) Aiemmin mainittu *cobla*, joka koostui flabiolista, *tamborísta*, tiblesta ja cornamusasta on kehittyneempi versio Cortadan kuvailemasta *coblan* alusta. Kyseistä *coblaa* kutsuttiin nimellä *cobla de tres quartans*, joka tarkoittaa kolmen muusikon neljää soitinta soittavaa ryhmää. Tämä johtui siitä, että flabiolin ja *tamborín* soittaja oli sama henkilö (Castells 1961). *Cobla de tres quartans* – kokoonpano esitti perinteisten tanssien musiikkia Pohjois-Kataloniassa, jossa näihin tansseihin kuuluivat mm. *la sardana curta* ("lyhyt sardana"), *el contrapàs*, *el ball pla* ja *ell ball cerdà* (Ferrer i Puig 1984).

Kuvio 15. *Cobla de tres quartans* koostui yleensä cornamusasta (säckpipilli), tiblestä sekä flabiolista ja *tamborísta*. (grups.blanquerna Saatavuus <<http://grups.blanquerna.url.edu/m46/catalans/cobla34.htm>> Luettu 13.1.2016).

1800-luvun puolivälissä coblaan haluttiin lisätä harmonista taustaa säestämään flabiolia, tibleä ja tenoraa ja se toteutettiin käyttämällä mm. serpentiä, barokkipasuunaa, fagottia ja ofikleidia. Yksikään näistä soittimista ei kuitenkaan jäänyt coblan kokoonpanoon pysyvästi, ainoastaan ofikleidi oli hetkellinen menestys. Uusia soittimia lisättiin coblaan vasta kun venttiilit keksittiin, jolloin fiscorn ja kornetti saivat pysyvän paikan kokoonpanossa. Cobla sai nykyisen muotonsa vasta 1800-luvun loppupuolella, kun katalonialainen säveltäjä ja muusikko *Pep Ventura* vaihtoi kornetin trumpettiin ja lisäsi tenoran, pasuunan ja kontrabasson kokoonpanoon. (Castells 1961.)

5.3 La Sardana

Sardana-tanssin todellista alkuperää on hyvin vaikea selvittää, sillä yhtään tarpeeksi vanhaa asiakirjaa sen olemassaolosta ei ole löydetty (Confederació sardanista de Catalunya). Erilaisia teorioita ja uskomuksia sardanan matkasta Kataloniaan on kuitenkin olemassa ja nämä esittelen seuraavaksi.

Esihistoriallisista ajoista voidaan löytää sardana-tanssia muistuttavia jäännöksiä auringolle suunnatuista ja ”taianomaisista” taisteluvoitoille tanssituista tansseista (Confederació Sardanista de Catalunya). Auringolle suunnatut tanssit ovat peräisin aivan ihmiskunnan aikojen alusta, jolloin ne olivat rituaaleja ja niitä tanssittiin taivaankappaleiden auringon ja kuun liikkeiden sekä tuntien mukaan. Sardanan lyhyt versio *la sardana curta* ja sen rakenne muistuttaakin paljon näitä vanhoja tansseja, sillä se perustuu 24 tahtiin (vuorokauden tunnit). (sardaweb.)

Yksi paljon kannatettu teoria on, että sardana olisi peräisin antiikin kreikkalaisilta. Tanssin luonteeseen kuuluvat seikat kuten linjojen miellyttävyys, liikkeiden pehmeys ja kokonaisuuden herkkyyt sopivat erinomaisesti helleeniseen kulttuuriin ja puolustavat näin

teoriaa sen alkuperästä. Tämän lisäksi Kreikalla ja Katalonialla on yhteistä historiaa, sillä maat ovat olleet tekemisessä toistensa kanssa jopa pariin otteeseen. (Confederació Sardanista de Catalunya.) Ensimmäinen kerta oli, kun kreikkalaiset muuttivat Iberian niemimaalle oman maansa epävakauden vuoksi. Silloin he perustivat kaksi kaupunkia nimeltä Roses (1700 eKr) ja Empúries (600 eKr) Katalonian rannikolle Alt Empordà -nimiselle aluehallinnon alueelle. (Ripoll.) Kreikkalaisten ja katalonialaisten suhde oli kuitenkin pelkästään kaupallinen. Tietyllä tasolla kreikkalaiset vaikuttivat kyllä Katalonian käsityökulttuuriin, mutta ei ole uskottavaa, että katalonialaiset olisivat omaksuneet heidän tanssinakin, sillä se olisi edellyttänyt paljon läheisempää suhdetta kulttuurien välillä. Toinen kreikkalaisten ja katalonialaisten kohtaaminen tapahtui keskiajalla, kun turkkilaiset miehittivät Kreikan maan ja Katalonian armeijat lähetettiin sinne taistelemaan. Lähteen mukaan ei ole uskottavaa, että sotilaat olisivat tuoneet tanssin mukanaan palatessaan kotiin. (Confederació Sardanista de Catalunya.)

Italiassa sijaitsevaan Sardinian (*Sardenya*) saareen on myös kiinnitetty huomiota ja tämä johtunee ennen kaikkea saaren nimestä. Sana *sard* on adjektiivi, joka viittaa Sardiniasta kotoisin olevaan henkilöön tai esineeseen/asiaan ja näin sana *sardana* on myös yhdistetty saaren nimeen. Ajatus, että *sardana* olisi peräisin kyseessä olevasta saaresta, on epävakaa pohjalla. Sitä on perusteltu sillä, että sana *sardana* ei esiinny mainitussa kirjoitusmuodossaan kunnes vasta 1700-luvun asiakirjoissa. Silloinkaan sitä ei kuvailtu millään tavalla, joten on mahdotonta sanoa oliko se varmasti sama tanssi kuin tänä päivänä. (Generalitat de Catalunya.) Sardiniassa todella tanssittiin piiritansseja ennen vanhaan, mutta oliko se sama tanssi kuin Kataloniassa nykypäivänä tunnettu *sardana* on epävarmaa. Teoriaa vastaan puhuu mm. se, että Sardiniassa tanssitun piiritanssin melodiana teki soitin nimeltä *el leonada* ja vaikka kyseinen soitin levittyi Keski-, ja Pohjois-Eurooppaan se ei koskaan saapunut Katalonian maille. (Confederació Sardanista de Catalunya.)

Ennen 1700-lukua sana *sardana* esiintyi muodossa *cerdana*, jonka alkuperä mielletään tulevan sanasta *cerdà*, joka taas viittaa johonkuhun/johonkin, joka on kotoisin *Cerdanya*-nimisestä paikasta. (Generalitat de Catalunya.) Tässä kohtaa on varmasti hyvä tarkentaa, että kyseessä ei ole sama paikka kuin *Sardenya* vaan aluehallintoalueesta nimeltä *La Cerdanya*, joka sijaitsee Katalonian Pyreneillä (La Cerdanya). Joka tapauksessa tälläkään teorialla ei ole sitä tukevaa todistusaineistoa, sillä mikään ei todista, että sardana-tanssi todella olisi peräisin mainitulta alueelta (Generalitat de Catalunya).

Kuten on nyt ilmennyt, sardanan alkuperästä on olemassa monta eri teoriaa ja kaikissa voi olla totuuden siemen. On hyvä muistaa, että sekä maalliset että uskonnolliset piiritanssit ovat esiintyneet melkein kaikissa kulttuureissa monella aikakaudella. Ei siis ole yllättävää, että sardanassa on paljon samankaltaisuuksia muihin piiritansseihin nähden. Täytyy myös tiedostaa se tosiasia, että Katalonialla on maine monen kulttuurin risteytyksenä. Katsoipa asiaa niin tai näin, on hyvin todennäköistä, että sardana on alun perin lähtöisin kreikkalaisista tai roomalaisista tansseista. Historian saatossa sen yksityiskohdat ovat sitten muuttuneet kohdatessaan niin iberialaisia kuin keskiaikaisia tansseja. Sardana-tanssi on myös saanut vaikutteita kaikilta niiltä kulttuureilta, jotka ovat vierailleet, miehittäneet tai vallanneet Katalonian. (Generalitat de Catalunya.)

Ainoat sardanasta jäljelle jääneet dokumentit ovat vuosilukuja ja tapahtumia, jotka luettelen seuraavaksi:

1552: Olot-nimisen kaupungin yliopiston neuvosto kieltää sardanan tanssimisen.

1573: Sardanaa-tanssivien joglarsien sisäänpääsy kielletään Gironan kirkossa.

1575: ”Pyhän ruumiin juhlien” (*festes del Corpus*) aikana tapahtuneen ilkevallan vuoksi sardanan tanssiminen temppeleissä kielletään.

1585: Lope Vega kirjoittamassa teoksessa *El maestro de danzar* mainitaan sardana. Kirjailija ei kaikesta huolimatta tunne tanssia, sillä kirjassa sitä tanssii vain yksi ihminen.

1596: Vic-nimisessä kaupungissa sardanan tanssiminen temppelien edessä kielletään, koska sitä säestävät soittimet häiritsevät uskovaisia melullaan.

1611: Sebastià Corrubias puhuu teoksessaan *El tesoro de la lengua española* ”la Cerdanasta” Katalonian omana tanssina. (Kaikissa espanjankielisissä teksteissä sana *sardana* on vaihdettu *cerdanaksi*).

1616: Yhdessä Barcelonan karnevaaleista kertovassa romaanissa on maininta sardanasta.

1625: Barcelonassa juhlitaan kuninkaallisen lapsen syntymää mm. tanssimalla sardanaa. Sitä tanssittiin myös muutama kuukausi tämän jälkeen, jolloin oli *Sant Jordin* eli kirjan ja ruusun päivän juhlien aika.

1717: Jouluyönä kaikki tanssit olivat yksityisiä johtuen aiemmin tapahtuneista ilkivalteista.

(sardaweb.)

Yleisesti uskotaan, että sardana-tanssista käytettiin toista nimeä ennen 1500-lukua, koska ennen tuota ajankohtaa sardanaa ei mainita missään. Keskiajalla oli mm. olemassa ”piiritanssi” (*ball rodó*) ja ”sekatanssi” (*ball mesclat*), jotka ominaisuutensa vuoksi mahdollisesti olivat sardanan edelläkävijöitä. Yksi varma tieto tanssista on, että 1600-luvulla siitä tuli muotia ylimystön ja kuninkaallisten keskuudessa. (sardaweb.)

Siitä huolimatta, että sardanan alkuperää ei ole voitu selvittää, sen edeltäjät ovat tiedossa. Ensimmäinen näistä oli uskonnollinen, pitkä ja vakava *contrapàs*, jota tänä päivänä ei enään ole olemassa. Siinä tanssijat ottivat toisiaan käsistä kiinni, muodostivat jonon tai rivin ja liikkuvat aukion/torin ympäri ikään kuin piirtäen kuvioita. Kun musiikki

loppui, heidän oli pitänyt palata samalle paikalle kuin mistä aloittivat. Koska tanssin koreografia oli haastava, mukana oli aina ”päätantssija”, joka johti muita tantsejoita. (sardaweb.)

Tähän aikaan espanjalaiset armeijat taistelivat Ranskaa vastaan Katalonian alueella, eivätkä kaikki katalonialaiset halunneet päästää sotilaita kyliinsä Espanjan kansojen sisäisten erimielisyyksien takia. Kostoksi joitakin katalonialaisia kyliä ryöstettiin ja poltettiin. (Wikipedia/sublevación de catalunya.) Katalonialaiset elivät epätoivossa ja sen johdosta kadut ja torit alkoivat täyttyä kaiken ikäisistä tantsejoista (Confederació sardanista de Catalunya).

1800-luvun puolivälissä ilmestyi tanssi nimeltä *la sardana curta* (”lyhyt sardana”), joka oli kehittynyt contrapàsista. Tämä muodostui contrapàsien osista ja oli luonnoltaan paljon yksinkertaisempi ja maallisempi kuin edeltäjänsä. (Generalitat de Catalunya.) Kyseinen tanssi muistutti paljon nykyistä sardanaa sillä sen kuvioihin kuului saman verran tahteja; kahdeksan lyhyttä ja kuusitoista pitkää. Yleensä sitä tanssittiin contrapàsien jälkeen ja ennen juhlien lopettamista. Lyhyttä sardanaa tanssittiin niin kauan kunnes nykyinen pitkä sardana, *la sardana llarga*, oli kehittynyt ja vakiintunut. (sardaweb.)

Pitkä sardana ilmestyi noin vuonna 1825 ja se syntyi mm. ihmisten halusta välttää tilaongelma, jonka contrapàsien monimutkainen koreografia aiheutti. Ensimmäinen muutos oli lyhyen sardanan tahtien tuplaus mutta kuitenkin niin, että tanssin kuvio pysyi ennallaan. Näin tantseijat pystyivät jatkamaan tanssia ongelmitta. Muusikot sen sijaan alkoivat luoda uusia sävelmiä, jotta musiikki jatkuisi koko ohjelman ajan. Vähitellen luomisen into johti rajojen rikkomiseen, ja sardanoja alettiin säveltää eri tahtimäärien pituisina. (Confederació Sardanista de Catalunya.) Voidaan sanoa, että pitkä sardana oli hienostuneempi versio edeltäjästään, sillä siitä tuli katalonialaisten kansantanssi ja samalla myös uusi

kanava säveltäjille ja tanssijoille ilmaista itseään. (Generalitat de Catalunya.) Vuonna 1850 julkaistiin ensimmäinen sardanan opaskirja, jossa sen tekijä *Miquel Pardàs* on tarkasti kuvaillut tanssin koreografiaa ja esittämistä (Confederació Sardanista de Catalunya). Teoksen nimi on *Método per aprendre a ballar sardanes llargues* ("Pitkän sardanan oppimismetodi") ja sitä pidetään merkinä sardanan syntymästä. Aiemmin mainittua *Pep Venturaa* pidetään kuitenkin sardanan vallankumouksellisena päähenkilönä. Hän ei pelkästään muuttanut sardana-tanssin rakennetta, vaan vaikutti myös coblan kokoonpanoon. Musiikin kannalta tärkein muutos oli tenoran lisääminen kokoonpanoon. Soittimen ominaisuuksien ansiosta sillä oli mahdollista ilmaista ja tulkita tunnelmia hyvin voimakkaasti, josta oli hyötyä sardanan rakenteen vahvistamisessa ja vakiinnuttamisessa. (Generalitat de Catalunya.)

Sardanan uusi muoto sai heti ehdottoman tukensa *Empordà*n, *Rossellón* ja *Selvan* alueilla. 1800-luvun lopussa tanssista tuli näillä alueilla trendi, jonka republikaanit ottivat omakseen. Tämä tapahtui ikään kuin erottuakseen konservatiiveista, jotka yhä pitivät contrapàsien traditiosta kiinni. Itse asiassa mm. sardanan liittäminen politiikkaan toi sille menestystä 1800-luvun lopulla ja 1900-luvulla. Pep Venturan suosio auttoi sardanan leviittämisessä *Catalunya Vellassa* ("Vanhassa Kataloniassa")⁸, mutta henkilön nimeltä *Francesc Cambón* ansiosta tanssi saavutti lopullisen suosionsa. Hän oli poliittisen puolueen *Lliga Regionalistanin* johtaja ja halusi tehdä Barcelonassa vuonna 1902 juhlistavan

⁸ Katalonia jakaantui 1000–1100-luvuilla Catalunya Vellaan ja Catalunya Novaan ("Uusi Katalonia") (Generalitat de Catalunya Saatavuus <http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/vivim_junts/arxiu/12_hist_vjunts_catvella.pdf> Luettu 28.10.2015). Jakaus perustui eroavaisuuksiin maan tavoissa (maan tapa kuuluu toissijaisiin oikeuslähteisiin) (enciclopèdia.cat Saatavuus <<http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0016507.xml>> Luettu 29.10.2015 ja European Justice Saatavuus <https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-fi-maximizeMS-fi.do?member=1> Luettu 29.10.2015). Käsitettä *Catalunya Vella* käytetään nykypäivänä joskus virheellisesti *Marca Hispànica*-alueesta (Wikipedia/Catalunya Vella 2015) ja koska tässä asiayhteydessä ollaan jo 1800–1900-luvuilla epäilen, että niin on käynyt. Todellisuudessa puhutaan siis *Marca Hispànica*sta, johon kuuluu Pyreneiden ympärillä olevat alueet, mm. Barcelona, Rosselló, Empúries ja Girona (Ciències socials en xarxa Saatavuus <<http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/etiqueta/marca-hispanica/>> Luettu 29.10.2015).

La Mercèn koko Katalonian suureksi juhlaaksi (*fiesta major*).⁹ Tästä lähtien sardana levittäytyi myös muualle Kataloniaan ja sai entistä tärkeemmän roolin kansan tunnusmerkkinä. Siitä tuli katalonialaisille jopa niinkin tärkeää, että siitä oli vähällä tulla heidän kansallistanssinsa. Tämä käsite syntyi kuitenkin vasta vähän myöhemmin, aivan 1800-luvun viimeisinä vuosina. (Generalitat de Catalunya.)

5.4 Pep Ventura

Aikaisemmin jo muutaman kerran mainittu Pep Ventura on kenties tärkein yksittäinen henkilö sardanan ja coblan historiassa. Pep Ventura (oikealta nimeltään Josep Maria Ventura i Casas) eli vuosina 1817–1875. Hän syntyi katalonialaiseen perheeseen, joka sillä hetkellä asui Alcalá La Real -nimisessä kaupungissa Andalusiassa Etelä-Espanjassa. Pian Venturan syntymän jälkeen perhe muutti takaisin Kataloniaan; ensin Rosesiin (Roses, Girona) missä olivat alun perin asuneet ja myöhemmin Figueresiin. Venturan syntymäpaikan ja isän sotilasammatin vuoksi monessa tekstissä annetaan virheellisesti ymmärtää, että hän oli espanjalainen, vaikka eläessään häntä pidettiin aina katalaanina ja häntä kutsuttiin mm. nimellä *En Pep de Figueres* (Figueresin Pep). (Músics per la cobla.) Kun Ventura oli kuusivuotias, hänen äitinsä kuoli ja isä joutui jälleen muuttamaan työnsä takia ja niin poika muutti isovanhempiensa luokse asumaan (Enciclopèdia.cat).

Sanotaan, että Ventura varttui enemminkin kadulla kuin koulussa ja että hän piti kovasti ruokopilliflabilin soittamisesta. 15-vuotiaana hän aloitti oppipoikana Joan Llandrich-nimisen räätälin luona. Kyseinen räätäli oli sivutoimeltaan paikallisen coblan johtaja, ja niin Ventura oppi myös mm. soittamaan eri soittimia ja vähän nuotinlukuakin. Myöhemmin

⁹ *Fiesta major* on tyypillinen Espanjassa järjestetty pyhimykselle suunnattu juhla. Jokaisella kaupungilla ja kylällä on oma pyhimys, jolle juhla järjestetään. La Mercé-juhlan nimi tulee Barcelonan samannimisestä pyhimyksestä.

hän meni naimisiin Llandrichin tyttären kanssa. (Societat Catalana de Pedagogia, Institut d'Estudis Catalans.) Kun Ventura oli n. 19-vuotias, hän pääsi Figueresin coblaan soittamaan ja vuonna 1848 hänestä tuli coblan johtaja (Enciclopèdia.cat).

Kun Ventura aloitti työskentelyn coblan parissa, siihen kuului vain neljä soittajaa: flabiolin ja tamborín soittaja, kaksi tiblen soittajaa sekä cornamusan soittaja. Tällä kokoonpanolla säestettiin contrapàsia ja lyhyttä sardanaa, mutta Ventura lähti pian muuttamaan sitä ja vähitellen muodostui cobla, joka yhä tänä päivänä on hyvin suosittu Kataloniassa. Voidaan sanoa, että tärkein Venturan tekemä muutos oli tenoran lisääminen, jota hän myös itse soitti. (Músics per la cobla.) Sanotaan, että matkoillaan hän tutustui Perpinyassa asuvaan taitavaan tenoran soittajaan. Kyseinen mies nimeltä *Andreu Toron* rakensi Venturan pyynnöstä tenora -soittimia uudella 13 läpän mekanismilla, joka siihen aikaan oli yleinen orkesterisoittimissa. Ventura kokeili soitinta coblassa ja se osoittautui onnistuneeksi kokeiluksi.

Seuraavaksi hän muutti soittajien järjestystä: vaskisoittajat ja puupuhaltajat asettautuivat kahteen riviin ja kontrabasisti kokoonpanon toiselle sivulle. Muut coblat ottivat muodostelmasta mallia ja lukuun ottamatta pieniä muunnelmia se on pysynyt ennallaan tähän päivään saakka. (Enciclopèdia.cat.) Muutokset, jotka Ventura toi coblan kokoonpanoon vaikuttivat myös vahvasti itse tanssiin, josta myöhemmin tuli katalonialaisten tunnus (Músics per la cobla).

Muusikkona, joka piti omien vaistojensa seuraamisesta Ventura vastusti suosittuja melodioita ja italialaisten oopperoiden matkimista, mikä siihen aikaan oli hyvin yleistä. Varhais-folkloristina hän sävelsi kansanomaisia lauluja, jotka olivat esim. *El cant dels ocells* ("Lintujen laulu") ja *Per tu ploro* ("Sinun takiasi itken"). Myöhemmin mainittu laulu kanta-

esitettiin Barcelonassa vuonna 1872 ja se nousi heti suosioon. (Enciclopèdia.cat.) Ventura käytti sävellyksissään taidokkaasti uuden kokoonpanonsa soittimia, mutta tenoraan rakastuneena hän käytti kuitenkin monesti juuri sitä teoksien tärkeimpänä elementtinä. Tällaisia ovat kahden mainitun teoksen ohella myös *Toc d'oració* ("Rukouksen kosketus"), *Una mirada* ("Katse"), *Totes volen hereu* ("Kaikki haluavat perijän"), *On són les oquetes?* ("Missä hanhet ovat?"), *El pardal* ("Varpunen"), *Sardana de tenor* ("Tenoran sardana"), *Un esmolet vell* ("Vanha veistenterottaja") ja *Ai quines noies!* ("Oi, mitä tyttöjä!") (Músics per la cobla). Venturan kokoelmaan kuuluu 312 pitkää sardanaa, huomattava määrä lyhyitä sardanoita ja paljon koraali-sardanoita, joista *Arri Moreu* (ei käännöstä) on yksi keskeisimmistä. Yhteensä Venturan korpukseen lasketaan yli 550 teosta. (grups.blanquerna; Societat Catalana de Pedagogia; Institut d'Estudis Catalans; Músics per la cobla.)

5.5 Katalonian kulttuurin sorto

Espanjan sisällissota ja sitä seuraava Fransisco Francon diktatuuri vaikutti pysyvästi katalonialaisten kulttuuriin ja täten myös sardanaan ja coblaan. Sisällissota sai alkunsa, kun heinäkuun puolivälissä vuonna 1936 kenraalit Mola, Sanjuro, Queipo de Llano, Goded ja Franco yllyttivät kansannousuun. Kapina onnistui vain muutamassa kaupungissa eikä riittänyt kaatamaan maan hallitusta, jonka seurauksena Espanja jakautui republikaaneihin ja kapinallisiin.

Francon johtamat kapinalliset pommittivat armottomasti ympäri maata ja vuonna 1938 maassa oli lähemmäs miljoona pakolaista. Aragonian puolustus kaatui maaliskuussa vuonna 1938, jonka seurauksena Francon armeija pääsi esteettömästi etenemään kohti Välimeren rannikkoa. Ensimmäinen kaupunki Kataloniassa, jonka kapinalliset valloittivat,

oli Lleida. Pian tämän jälkeen heinäkuussa 1938 käytiin sodan kannalta ratkaiseva taistelu, nimittäin Ebron taistelu, jossa kuoli 55 000 ihmistä. Tässä vaiheessa Francon armeija oli pysäyttämätön, eikä kulunut kauan kunnes Tarragona ja lopulta myös Barcelona kaatuivat vuonna 1939. Tilanne osoittautui niin toivottomaksi, että sekä republikaanien puolustus että sen kansa pakenivat Ranskan rajaa kohti. Vuoristoinen ja luminen maasto sekä kylmä sää ja vähäinen ruoka tekivät matkanteosta hyvin hidasta ja tuskaista, puhumattakaan Francon ilmavoimien jatkuvista hyökkäyksistä. Kun helmikuussa vuonna 1939 kapinallisten armeija saavutti Ranskan rajan, noin puoli miljoonaa pakolaista oli selvinnyt yli rajan. (Keown, 2011: 82–85.) Maanpakoon lähteneiden joukossa olivat myös mm. katalonialainen säveltäjä Robert Gerhard ja muusikko-säveltäjä Pau Casals, joilla myöhemmin oli tärkeä rooli kulttuurin ylläpitämisessä (de Riquer, 1989: 246).

Francon fasistinen ja sortava diktatuuri alkoi virallisesti ensimmäinen huhtikuuta 1939. Hallituksen keskeisin tavoite oli tuhota modernisaatio ja republikaanien tekemät muutokset. Diktaattori halusi tuhota vastustajansa pakottamalla, ja voimankäyttöä käytettiin systemaattisesti ja surutta, jotta kaiken poliittisen ja ideologisen toisinajattelun saataisiin nujerrettua. Samalla raa'alla metodilla määrättiin kansa omaksumaan Francon "uusi" kulttuuri. Toimenpiteet Kataloniaa vastaan olivat äärimmäisen radikaaleja. Kun Francon armeija huhtikuussa 1938 ensimmäisen kerran marssi Katalonian maalle itsehallintomääräys julistettiin heti alkajaisiksi puretuksi. 15. tammikuuta 1939 Katalonian hallitus lopetettiin ja helmikuussa katalaanin kieli kiellettiin teloituksen uhalla. Franco määräsi itsevaltaisesti uusia lakeja tilanteiden mukaan, vähät ihmisoikeuksista välittäen. Katalonialaisten sorto oli systemaattista ja se koski kaikkea: politiikkaa, taloutta, työvoimaa, uskontoa, kulttuuria, kieltä jne. (Keown, Dominic 2011, 85.)

Katalonialainen kirjallinen tuotanto kärsi huomattavasti Francon diktatuurikaudesta, joka johtui ennen kaikkea siitä, että katalaanin kielen käyttäminen oli kiellettyä. Taiteellinen tuotanto sen sijaan ei kärsinyt yhtä paljon, vaikka sekin eli selvästi vaikeassa ympäristössä, jossa painostettiin omaksumaan yleisesti hyväksytyt kulttuurin. Katalonialainen musiikki kärsi sodan aiheuttamia seurauksia, jotka olivat mm. tärkeiden muusikoiden (kuten Casals ja Gerhart) maanpako, maahan jääneiden muusikoiden äänettömyys ja ”puhdistus”, orkestereiden hajottaminen, katalonialaisten itsenäisyysmielisten teoksien ja laulujen kieltäminen (esim. jotkut sardanat) sekä katalonialaisten vetäytyminen omasta kulttuuristaan ja toimintatavastaan.

Ensimmäisinä sodanjälkeisinä vuosina musiikin ohjelmointi oli pitkälti poliittisesti säädelty; saksalainen oopperamusiikki kasvoi valtavasti, niin kuin myös espanjalainen nationalistinen musiikki. Vähitellen orkestereita alettiin koota uudestaan ja konsertteja alettiin järjestää, tosin klassinen musiikki hallitsi edelleen. Vaikeista olosuhteista johtuen katalonialainen musiikkituotanto oli hyvin vähäinen. Ainoana uutuuksena ilmestyi *Frederic Mompoun* säveltämä uudistettu ja omaperäinen teos. Maanpaossa elävillä säveltäjillä oli muita helpompaa ja sekä Casals että Gerhard sävelsivät huomattavan määrän teoksia.

Sodanjälkeinen aika oli myös kuoroille hyvin haastavaa aikaa. Tämä näkyi mm. siinä, että Orfeó Català, joka on katalonialaista kuoromusiikkia edustava yhdistys ja kuoro (Orfeó Català), pystyi esiintymään vasta niin myöhään kuin 1946 ja silloinkin vain latinaksi. Vähitellen myös kuoromusiikki alkoi elpyä, kun vanhoja kuoroja alettiin muodostaa jälleen ja uusia perustettiin. Samalla vanhoja perinteitä yritettiin palauttaa kuorojen toimintaan. Julkisuudessa laulaminen oli silti yhä haasteellista mm. koska monet laulut olivat kiellettyjä katalonialaisen kansallismielisyytensä takia ja radioon pääseminen oli vaikeaa.

Sardana ja sitä harrastaneet tanssijaryhmät kohtasivat myös vaikeuksia näinä vuosina. Tanssiin kohdistuva sorto oli kuitenkin epätasaista koska siihen liittyvä suvaitsevaisuus vaihteli paikasta toiseen. Joillakin alueilla sardanaa saatiin lupa tanssia heti vuodesta 1939 lähtien, kun taas toisaalla sitä jouduttiin odottamaan useita vuosia. Vuosikymmenen puolivälissä iso osa ennen sotaa olleista coblista ja tanssijaryhmistä oli saatu kootua uudestaan. Hieman myöhemmin sardanan asema parani entisestään, kun vuonna 1950 perustettiin *l'Obra del Ballet Popular*. Kyseinen yhdistys toi sardana- ja perinteisen tanssin ryhmät yhteen ja auttoi edistämään ja levittämään perinteistä katalonialaista tanssia ja musiikkia (culturapopular.bcn). Sardanan tilanteen parannuksista huolimatta jotkut sardanat olivat vielä pitkään esityskiellossa. Niihin kuuluivat mm. *La Santa Espina* ("Pyhä piikki") ja *La Sardana de les monges* ("Nunniensa sardana"). (de Riquer, Borja 1989, 246–248.)

6 Coblien toiminta

6.1 Cobla tänä päivänä

Pep Venturan luoma cobla muistutti hyvin paljon nykyistä coblaa. Se esiintyi juhlissa kahviloissa, teattereissa tai ulkoilmassa tehtävänä viihdyttää kuulijoita kaiken tyyppisellä musiikilla. Sardana tunnettiin tuolloin Empordàssa tanssittavana tanssina, ja oli vain yksi coblan soittama musiikkityyli muiden joukossa. Suurin osa 1800-luvun sardanoista oli tuntemattomien säveltäjien tekemiä ja luonteeltaan kansanomaisia. Vasta 1800-luvun lopulla säveltäjät, kuten Antoni Agramont ja Josep Serra, alkoivat säveltää sardanoita nykyiseen malliin. Pep Venturan sävellyksetkään eivät lainkaan muistuttaneet tänä päivänä usein kuultuja sardanoita. Ensimmäiset coblat tulivat Empordà tai Pohjois-Katalonian alueelta. *Els Lluïsos*, *Els Montgrins* ja *La Principal de la Bisbal* ovat ensimmäisiä yhä olemassa olevia coblia. Muita toimintansa lopettaneita coblia ovat mm. *Antiga Pep*,

La Principal de Perelada ja *Els Rossinyolets*. Barcelonan alueella ensimmäiset coblat muodostuivat n. 1920-luvulla ja samoihin aikoihin eläneiden ns. ”kulta-ajan” säveltäjien avulla kokoonpano tuli tunnetuksi ja arvostetuksi ilmiöksi. Tähän aikaan eläneitä säveltäjiä olivat mm. *Juli Garreta* (1875–1925), *Josep Serra* (1874–1939), *Enric Morera* (1865–1942), *Eduard Toldrà* (1895–1962) ja *Vicenç Bou* (1885–1962). Sodan jälkeen tuli toinen kulta-aika, jolloin mm. *Agustí Borgunyó* (1895–1967), *Conrad Saló* (1905–1981), *Ricard Viladesau* (1918–2005), *Manel Saderra Puigferrer* (1908–2002), *Fèlix Martinez i Comin* (1920–1999), *Josep Maria Bernat* (1925–1992), *Tomàs Gil i Membrado* (1915–2014) ja *Manel Oltra* (1922-) muiden tärkeiden säveltäjien ohella auttoivat pitämään sardanan ja coblan elossa. Yksi keskeisimmistä säveltäjistä oli kuitenkin *Joaquim Serra i Corominas* (1907–1957), sillä hän mullisti tapaa säveltää ja ymmärtää coblan musiikkia. Hän oli myös ensimmäinen, joka kirjoitti sinfoniamusiikkia erityisesti coblalle (mm. ”*Impresions Camperoles*” vuodelta 1927). (Cobla Sabadell).

1980-luvun loppupuolella sekä coblan että sardanan maailmassa elettiin erityisen aktiivista aikaa. Siihen vaikuttivat mm. muusikkojen yhä ammattimaisempi taso ja monen cobla-koulun yhtäkkinen puhkeaminen. Tämä näkyi monien uusien ja hyvätasoisten kokoonpanojen perustamisessa ja yrityksissä nykyaikaistaa sardana niin musiikin kuin itse tanssin näkökulmasta. Paljon erilaisia projekteja tehtiin myös vaihtelevalla menestyksellä kuulijamäärässä ja jatkuvuudessa. Erityisen hyvän menestyksen nauttineet projektit ovat tuoneet esille seuraavia muotoja:

- sardanova (musiikillisesti uudistettu sardana)
- yhdistyminen esim. pop- tai rock-yhtyeiden kanssa
- seitsemän sarjan sardana (*sardana de 7 tirades*)
- ”vapaat kohdat” eli *punts lliures*
- coblalle kirjoitettuja tanssittavia sardanoita
- uuden polven säveltäjiä

- "showt", mm. sardashow

(Cobla Sabadell)

6.2 Ohjelmisto

Säveltäjiä ja teoksia on valtava määrä, jonka takia seuraavaksi esittelen vain coblan keskeisimmän ohjelmiston. Teokset olen jakanut sardanoihin ja muihin teoksiin, sekä vanhemman, että uudemman sukupolven teoksiin. Sekä Confederació Sardanista de Catalunya (fed.sardanista.cat) ja Músics per la cobla (http://musicspirlacobla.cat/obres.php) sivuilla on isot tietokannat coblan ohjelmistosta.

6.2.1 Sardanat

Seuraavan listan sardanoista ja niiden tekijöistä olen laatinut mm. Cobla Sant Jordiin julkaiseman levyn perusteella. Listan kaikki säveltäjät ovat menneiltä sukupolvilta Marc Timón i Marbàta lukuunottamatta. Kappaleita voi kuunnella linkkejä painamalla. *Grans Èxits* -levy löytyy myös spotifyista.

La Sardana - Grans Èxits Greates Hits, Cobla Sant Jordi (2011)

[Per Tu Ploro \(1872\)](#) – Josep Ventura

[El Cant dels Ocells \(1865\)](#) – Josep Ventura

[La Santa Espina \(1907\)](#) – Enric Morera

[Baixant Per La Font Del Gat \(1926\)](#) – Enric Morera

[Bona Festa \(1926\)](#) – Josep Vicenç i Juli

[La Pubilla Empordanesa \(1902\)](#) – Josep Serra

[Juny \(1921\)](#) – Juli Garreta

[Maria De Les Trenes \(1950\)](#) – Josep Saderra i Puigferrer

[El Cavaller Enamorat \(-\)](#) – Joan Manén i Planes

[El Saltiró De La Cardina \(1912\)](#) – Vicenç Bou

[Llevantina \(1922\)](#) – Vicenç Bou

L'Hereu I La Pubilla (1922) – Eduard Toldrà

[Tossa Bonica \(1951\)](#) – Francesc Mas i Ros

L'Ermita Vella (1946) – [Joaquim Serra](#)

[Somni \(1945\)](#) – Manel Saderra i Puigferrer

[Girona M'Enamora \(1989\)](#) – Ricard Viladesau

Alimara (1964) – Antoni Ros i Marbà

El Somni De La Princesa Nerídia – Marc Timón i Barceló

[Sant Martí del Canigó \(1943\)](#) – Pau Casals

[Reclam \(-\)](#) – Conrad Saló i Ramell

La Santa Espina on yksi katalonialaisia eniten koskettava sardana sen laulutekstin takia. Se ilmaisee vahvasti katalonialaisten halua olla oman maansa herroja ja olikin itsenäisyysmielisen sisällönsä takia kielletty Francon vallan aikana. Yllä olevaa linkkiä seuraamalla voi kuulla kappaleen laulettuna coblan säestämänä.

La Santa Espina

*Som i serem gent catalana
tant si es vol com si no es vol,
que no hi ha terra més ufana
sota la capa del sol.*

*Déu va passar-hi en primavera,
i tot cantava al seu pas.
Canta la terra encara entera,
i canta que cantaràs.*

*Canta l'ocell, lo riu, les plantes,
canten la lluna i el sol.
I tot treballant la dona canta,*

i canta al peu del bressol.

*I canta a dintre de la terra
el passat ja mai passat,
i jorns i nits, de serra en serra,
com tot canta al Montserrat.*

*Som i serem gent catalana
tant si es vol com si no es vol,
que no hi ha terra més ufana
sota la capa del sol.*

(viasona.cat)

Seuraavaan listaan olen koonnut uudempia sardanoita. Sulkuihin olen kirjoittanut, miltä levyiltä kappaleita voi kuunnella. Monet löytyvät myös spotifyista.

[Als quatre vents \(1999\)](#) – Jordi Molina (Cobla Marinada Volume 2)

Blanes (2007) – Jordi Molina (Jordi Molina Sardanes, Cobla Montgrins)

[Festa d'Argent a Palamós \(2005\)](#) – Jordi Molina (La Sardana de L'Any 2005, Cobla Sant Jordi)

[Calella, Ciutat Pubilla \(1996\)](#) – Jordi Molina (Sardanes, Cobla Mil·lenària)

[Quan Tot Quedi Lluny \(1998\)](#) – Enric Ortí (Sardanes, Cobla Sant Jordi)

[Som-hi, que s'acaba! \(2015\)](#) – Enric Ortí (Sardanes d'Enric Ortí (vol. 2), Cobla Sant Jordi)

[Joves Triomfants \(2009\)](#) – Lluís Alcalà (Un Tomb Per La Sardana, Cobla La Principal de Cassà)

La Fonts del Músics (2014) – Lluís Alcalà

Joglaresca (2004) – Joan Elies

[Eduard Toldrà, Mestre de Mestres \(1995\)](#) – Joan Lluís Moraleda i Perxachs (Sardanes d'En Joan Lluís Moraleda, Cobla Sant Jordi)

[A l'Ombra de la Rectoria \(1994\)](#) – Joan Lluís Moraleda i Perxachs (Sardanes d'En Lluís Moraleda, Cobla Mediterrània)

25 (2009) – Victor Cordero i Charles (Confluències, Cobla Sant Jordi)

[Font de la Sardana \(2002\)](#) – Jordi Paulí i Safont (50 Anys de Sardanes a Madrid, Cobla La Principal de La Bisbal)

[Joves Dansaires \(1996\)](#) – Jordi Paulí i Safont (Jordi Paulí, Sardanes, Cobla Bohèmia)

La Petita Meritxell (1998) – Tomàs Gil i Membrado

Viimeiseksi mainitsemani sardana säveltäjä Tomàs Gil i Membrado omisti ystävälleni Meritxell. Ystävällisesti he antoivat luvan käyttää tätä sardanaa työssäni, ja sen nuotit onkin nähtävissä liitteessä 3.

6.2.2 Muut teokset

Muihin coblalle kirjoitettuihin teoksiin kuuluu mm. sinfonisia teoksia ja teoksia kahdelle tai enemmälle coblalle. Alla muutama esimerkki.

Glossa del Ball de Gitanes del Panedès (1928) – Joaquim Serra

[Puigsoliu \(1957\)](#) – Joaquim Serra

[Amor Mariner \(-\)](#) – Manel Oltra

[L'Aligot \(-\)](#) – Manel Saderra i Puigferrer

Concert per a Piano i Cobla n. 1 (2008) – Marc Timón i Barceló

[Romança \(2000\)](#) – Joan Lluís Moraleda i Perxachs

[L'Ou Còsmic \(2003\)](#) – Joan Lluís Moraleda i Perxachs

Tirant Lo Blanc (1986) – Joan Lluís Moraleda i Perxachs

6.2.3 Tämän päivän coblat

Kataloniassa on lukuisia coblia, sillä jopa monella pienellä kylällä on oma paikallinen orkesterinsa. Coblia on siis laidasta laitaan; täysin ammattimaisia, harrastelijoista koostuvia ja kaikkea siltä väliltä. Alla lista muutamista ammattilais- tai puoliammattilais-coblista.

[Cobla Baix Empordà de Palamós](#)

[Bellpuig cobla](#)

[Cobla Bisbal Jove](#)

[Costa Brava, Cobla -Orquestra Internacional](#)

[Cobla Cardona](#)

[Cobla Ciutat de Girona](#)

[Cobla Contemporània](#)

[Cobla Centenària La Principal d'Olot](#)

[Cobla Jovenívola d'Agramunt](#)

[Cobla Jovenívola de Sabadell](#)

[Cobla Juvenil Ciutat de Solsona](#)

[Cobla La Nova Blanes](#)

[Cobla La Nova Vallés](#)

[Cobla La Principal de la Bisbal](#)

[Cobla La Principal de Cassà](#)

[Cobla La Principal del Llobregat](#)

[Cobla Maricel](#)

[Cobla Mediterrània](#)

[Cobla Principal de Rossello](#)

[Cobla Sabadell](#)

[Cobla Sant Jordi](#)

[Cobla Tres Vents](#)

[Cobla Amsterdam](#)

(Unió de Colles Sardanistes de Catalunya; La Cobla.cat)

Kuten lista antaa ymmärtää, coblia on todella paljon, enkä siksi voi esitellä jokaista erikseen. Olen kuitenkin valinnut mainita muutaman sanan joistakin tärkeinä pitämistäni coblista. [Tästä](#) pääset Confederació Sardanista de Catalunyan ylläpitämään listaan Katalonian coblista.

Cobla Sant Jordi, on yksi tunnetuimmista, arvostetuimmista ja tasokkaimmista coblista. Se perustettiin Barcelonassa vuonna 1983 ja se on myös saanut nimekseen *Cobla Ciutat de Barcelona*, jonka Barcelonan kaupunginhallitus itse antoi sille. Cobla Sant Jordi ylläpitää ohjelmistossaan kaikki kyseisen kokoonpanon perinteiset teokset, mutta on alusta asti alleviivannut haluavansa toimia konserteissa. Tästä syystä heidän ohjelmistoonsa kuuluvat toistuvasti myös keskeisimmät teokset, unohdettuja teoksia ja uutta musiikkia. Cobla Sant Jordi on esiintynyt kaikkialla Kataloniassa ja Pohjois-Kataloniassa ja osallistuu säännöllisesti tärkeimpiin sardana-tapahtumiin. (Cobla Sant Jordi.)

Cobla Maricel on peräisin *Sitges*-nimisestä kylästä Katalonian rannikolta n. 40 kilometriä Barcelonasta. Cobla Maricel syntyi muutamien lahjakkaiden nuorten muusikoiden aloitteesta ja sen ensimmäinen esiintyminen oli joulukuussa 2008. Orkesteria pidetään hyvä-tasoisena ja se edustaa perinteistä cobla-kulttuuria. Sitä ovat johtaneet monet cobla-piireissä arvostetut johtajat, ja se on osallistunut niin levytyksiin, festivaaleihin kuin Katalonian valtion tapahtumiin. Se esiintyy jatkuvasti mm. kylien sardana-tanssiaisissa ja -juhlissa sekä *Aplec* -sardana-tapahtumissa (Cobla Maricel).

Cobla Contemporània edustaa aivan toisenlaista esiintymistapaa kuin kaksi aiemmin mainittua coblaa. Tämä orkesteri syntyi vuonna 1995 halusta ja inspiraatiosta tuoda jotakin uutta coblien maailmaan. Cobla Contemporànian innovatiivinen lähestymistapa on ollut todella suosittu niin ohjelmavastaavien kuin seuraajienkin keskuudessa. Yleisesti kyseisen coblan edustamaa tyyliä kutsutaan *sardaxou*, eli sardashowksi. Tämä tarkoittaa sitä, että sardanasta tehdään iso speaktaakkeli, jossa muusikot ns. järjestävät pirskeet lavalla koreografioineen, konfettineen, hattuineen, vaahtoineen, ilmapalloineen jne. Kappaleet syntyvät tutuista teoksista, joita muokataan sardaxouhun sopiviksi. Tarkoitus on jatkuvasti keksiä uutta ja musiikin avulla innostaa yleisöä. (Cobla Contemporània.)

Viimeisenä haluan mainita *Cobla Amsterdamin*, sillä se on ainoa listassa oleva Katalonian ulkopuolelta tuleva cobla. Coblan nettisivujen omin sanoin ”Outside of Catalonia Cobla Amsterdam is the only band in the world which can call itself a Sardana orchestra”. Cobla Amsterdam, ennen nimeltään *Cobla la Principal d’Amsterdam*, perustettiin vuonna 1987 Rolf van Kreveldin toimesta. Syy katalonialaisen perinteisen orkesterin perustamiseen oli ”rakastuminen Kataloniaan ja sen cobla-musiikkiin”. Tämän coblan repertuaariin kuuluu sardanojen lisäksi sekä vanhaa että uutta kyseiselle kokoonpanolle sävellettyä musiikkia. Vuonna 2007 Cobla Amsterdamille luovutettiin Katalonian valtion korkein palkinto, Sant Jordin risti (*Creu de Sant Jordi*), tunnustuksena urauurtavasta työstään cobla-musiikin kehittämisessä ja levittämisessä. (Cobla Amsterdam.)

7 Pohdinta

Cobla ja sardana ovat huomattavasti isompia aiheita kuin osasin etukäteen aavistaa, sillä yhteys Katalonian kulttuuriin tekevät niistä hyvin merkityksellisiä ilmiöitä historiaa seuratessa. Olen tästä kuitenkin kiitollinen, sillä kirjallisuutta etsiessäni minun oli aluksi hankala löytää sopivia lähteitä. Onneksi katalaanin taitoni ovat kohtuulliset, sillä tuskin olisin muuten saanut tarpeeksi tietoa kerättyä. Voinkin sivuhuomautuksena todeta, että vaikka se ei ollutkaan työni kannalta keskeinen tavoite, olen oppinut rutkasti lukiessani katalaaninkielisiä tekstejä enkä yhtään kadu valinneeni tällaisen aiheen.

Tärkeitä työni tavoitteita oli sen sijaan coblasta ja sardanasta oppiminen ja olen hyvin tyytyväinen siihen miten se on toteutunut. Koko tietojenkannan ja kirjoitustyön aikana löysin toistamiseen lisää mielenkiintoisia aihealueita coblan ja sardanan maailmasta, johon mielelläni olisin perehtynyt lisää ajan salliessa. Nämä aihe-alueet koskettivat aihettani läheltä, mutta jossain minun täytyi vetää raja. Esimerkkinä mainittakoon sardana-tanssin sosiokulttuurillinen merkitys Kataloniassa. Toinen työni perimmäinen tavoite oli kuitenkin sopivan kokoisen info-pakkauksen laatiminen suomalaisille muusikoille ja musiikin harrastajille, jonka takia halusin pysyä helpoissa ja sellaisissa aiheissa, jotka auttaisivat kiinnostuneita lähestymään coblan musiikkia.

Olen tyytyväinen kirjoitustyöni tulokseen ja toivon, että myös blogini tavoite toteutuisi. Tämän opinnäytetyön lukeneet ja kaikki muut kiinnostuneet ovatkin hyvin tervetulleita käymään blogissani, johon pääsee tästä linkistä.

Kiitos kavereille ja asiantuntijoille Pep Moliner Pedrós, Pere Montserrat Camps ja Marcel Puig Castells, joiden avulla sain kerättyä tietoa työhöni. Haluan myös kiittää coblia, sardanaryhmiä, yliopistoja ja bloggaajia, jotka antoivat luvan käyttää kuviaan ja tarjosivat apuaan: <http://fotosformacionsmusicalsdecatalunya.blogspot.fi>, Universitat Ramon Lull,

Esther Constantí Bosh, Cobla Ciutat de Girona, Cobla Baix Llobregat, Associació de Fiscorns de Catalunya, Grup Sardanista Maig ja Dansaires del Penedès.

Lähteet

Aprenemaballarsardanes. Saatavuus <<http://aprenemaballarsardanes.blogspot.fi/>> Luettu 11.1.2016

Arbre de foc. Saatavuus <<http://arbrededefoc.blogspot.fi/2010/12/haendeliana.html>> Luettu 5.1.2016

Castells, Pere 1961. *Origen de la cobla*. Llibre de la Festa Major de Torroella de Montgrí. 1961:1961. Saatavuus <<http://www.raco.cat/index.php/LibreFestaMajor/article/viewFile/210142/279357>> Luettu 9.9.2015.

Ciències socials en xarxa. Saatavuus <<http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/etiqueta/marca-hispanica/>> Luettu 29.10.2015

Saatavuus <http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2012/02/24/joan-i-el-cacador/>> Luettu 30.10.2015

Cobla Amsterdam. Saatavuus <http://www.coblamsterdam.nl/?lang=en_US&page_id=302> Luettu 12.1.2016

Saatavuus <http://www.coblamsterdam.nl/?page_id=4&lang=en_US> Luettu 12.1.2016

Cobla Baix Llobregat. Saatavuus <<http://www.coblabaixllobregat.com/Tible.htm>> Luettu 5.1.2016

Saatavuus <<http://www.coblabaixllobregat.com/Tenora.htm>> Luettu 7.1.2016

Saatavuus <<http://www.coblabaixllobregat.com/Trombo.htm>> Luettu 8.1.2016

Saatavuus <<http://www.coblabaixllobregat.com/flabiol.htm>> Luettu 25.1.2016

Cobla Ciutat de Girona. Saatavuus <<http://www.coblaciutatdegirona.com/historia/>> Luettu 13.1.2016

Cobla Contemporània. Saatavuus <<http://www.contemporania.net/>> Historia Luettu 12.1.2016

Cobla Maricel. Saatavuus <https://drive.google.com/file/d/0B_2A4zPwet_XeGZtQ0tvODBTUzg/view> Luettu 12.1.2016

Saatavuus <<http://coblamariceldesitges.blogspot.fi/p/calendari-dactuacions.html>> Luettu 12.1.2016

Cobla Sabadell. Saatavuus <<http://www.coblasabadell.com/index.php/ca/didactica/el-sinstruments/eltiblecat>> Luettu 5.1.2016

Saatavuus <<http://www.coblasabadell.com/index.php/ca/didactica/elsinstruments/late-noracat>> Luettu 5.1.2016

Saatavuus <<http://www.coblasabadell.com/index.php/ca/didactica/elsinstruments/fiscorncat>> Luettu 7.1.2016

Saatavuus <<http://www.coblasabadell.com/index.php/ca/didactica/elsinstruments/contrabaix>> Luettu 8.1.2016

Saatavuus <<http://www.coblasabadell.com/index.php/ca/didactica/lacoblacat>> Luettu 14.1.2016

Cobla la Principal de Terrassa. Saatavuus <<http://principaldeterrassa.cat/instruments>> Luettu 12.12.2015

Cobla Sant Jordi. Saatavuus <<http://www.coblasantjordi.cat/BIOS.html>> Luettu 12.1.2016

Confederació sardanista de Catalunya. Saatavuus <<http://fed.sardanista.cat/>> *Historia* Luettu 15.10.2015

Saatavuus <<http://fed.sardanista.cat/>> *Iniciació* Luettu 12.1.2016

Culturapopular.bcn.cat. Saatavuus <<http://culturapopular.bcn.cat/es/ambitos-festivos/danza/sardanas/obra-del-ballet-popular>> Luettu 11.12.2015

Cuscó i Clarasó, Joan, 2013, *Ministrers i joglars a la catalunya nova (segles XIV-XVII)*. Revista Cataluna de musicologia, 6 (2013), s. 11–29. Saatavuus <<http://www.raco.cat/index.php/RevistaMusicologia/article/view/293692/382218>> Luettu 5.10.2015

Dansaires del Penedès. Saatavuus <http://www.dansairesdelpenedes.cat/colla/fotos%20egipte/colla_nubia_gr.JPG> Luettu 21.1.2016

Descobrimlasardana. Saatavuus <<https://descobrimlasardana.wordpress.com/com-es-balla/>> Luettu 11.1.2016

Enciclopèdia.cat. Saatavuus <<http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0016507.xml>> Luettu 29.10.2015

Saatavuus <<http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0070022.xml>> Luettu 4.12.2015

European Justice. Saatavuus <https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-fi-maximizeMS-fi.do?member=1> Luettu 29.10.2015

Ferrer i Puig, Gabriel, 1984. *La tarota, una xeremia d'us popular a Catalunya*. Reserca Musicològica. 4, 81-125. Saatavuus <<http://www.raco.cat/index.php/recercamusicologica/article/viewFile/42714/51542>> Luettu 6.1.2016

Associació de Fiscorns de Catalunya. Saatavuus <<https://www.facebook.com/439618752782581/photos/pb.439618752782581.-2207520000.1452181550./457739474303842/?type=3&theater>> Luettu 7.1.2016

Flabiol.trad.org. Saatavuus <<http://flabiol.trad.org/subpagines/menu.html>> Luettu 12.12.2015

Fotosformacionsmusicalsdecatalunya. Saatavuus <<http://fotosformacionsmusicalsdecatalunya.blogspot.fi/2012/07/emporitana.html>> Luettu 8.1.2016

Generalitat de Catalunya. Saatavuus <www.gencat.cat/culturcat/portal/site/culturacatalana/menuitem.be2bc4cc4c5aec88f94a9710b0c0e1a0/en_GB/index2fd5.html?vgnextoid=bb5bb080776d6210VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=bb5bb080776d6210VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=detall2&contentid=350f3af1d1378210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&newLang=en_GB> Luettu 13.9.2015

Saatavuus <<http://www.gencat.cat/culturcat/portal/site/culturacatalana/menuitem.be2bc4cc4c5aec88f94a9710b0c0e1a0/index6baf.html?vgnextoid=8a35d5e5d74d6210VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=8a35d5e5d74d6210VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=detall2&contentid=aa30f62524fd7210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD>> Luettu 16.10.2015

Saatavuus <http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/publicacions/vivim_junts/arxiu/12_hist_vjunts_catvella.pdf> Luettu 28.10.2015

Grup Sardanista Maig. Saatavuus <<http://www.grup-maig.cat/>> Luettu 11.1.2016

Grups blanquerna. Saatavuus <<http://grups.blanquerna.url.edu/m46/cat/mtjcobl.htm/>> Luettu 8.10.2015

Saatavuus <<http://grups.blanquerna.url.edu/m46/cat/tible.htm>> Luettu 14.12.2016

Saatavuus <<http://grups.blanquerna.url.edu/m46/catalans/cobla34.htm>> Luettu 13.1.2016

Keown, Dominic 2011. *A Companion to Catalan Culture*. Woodbrige: Tamesis

La Cerdanya. Saatavuus <<http://www.cerdanya.org/>> Luettu 17.10.2015

La Cobla.cat. Saatavuus <<http://lacobla.blogspot.fi/>> Luettu 12.1.2016

Martín Roig, Gabriel. *Joglars, ministrils i cobles a Palamós del segle XVI a mitjan del XIX*. Revista del Baix Empordà, nro 33, v. 19, kesäkuu/syyskuu 2011, s. 8-15.

Ministrers. Saatavuus <<http://www.ministrers.cat/descriptiu.htm>> Luettu 15.9.2015

Música en vivo. Saatavuus <<http://cuartetomusicaenvivo.blogspot.fi/2011/01/la-sardana.html>> Luettu 11.1.2016

Músics per la cobla. Saatavuus <http://www.musicsperlacobla.com/compositor.php?autor_id=41> Luettu 10.9.2015

Saatavuus <http://www.musicsperlacobla.com/compositor.php?autor_id=339> Luettu 13.11.2015

Orfeo Català. Saatavuus <http://www.orfeocatala.cat/ca/qui-som_3734> Luettu 11.12.2015

Pont, Eugeni, 2006. *El fiscorn de cobla, origen i futur*. Saatavuus <<http://www.eumar.info/fiscorn/fis4b.pdf>> Luettu 7.1.2016

Puig Castells, Marcel 2013. *El Fiscorn a Catalunya: Arribada i Funció*. Saatavuus <<https://esmediterrani.wordpress.com/2013/06/02/el-fiscorn-a-catalunya-arribada-i-funcio/#comments>> Luettu 7.1.2016

Ripoll, Xavier. *Historia del arte de Catalunya*. Xarxa telemàtica educativa de Catalunya. Saatavuus <<http://www.xtec.cat/~xripoll/eart5.htm>> Luettu 17.10.2015

de Riquer, Borja 1989. *Història de Catalunya V. VII: El Franquisme i la transició democràtica 1939-1988*. Barcelona: Edicions 62.

Saguer i Pere Nogué, Elisabet 2000. *Unt res i fora! (sardanes i matemàtiques)*. Saatavuus <<http://www.xtec.cat/~smargeli/perimetre/4jornad/secun/15sardanes.pdf>> Luettu 11.1.2016

Sardaweb. Saatavuus <<https://sites.google.com/site/sardaweb/una-mica-d-historia>> Luettu 16.10.2015

Societat Catalana de Pedagogia, Institut d'Estudis Catalans. *Josep Maria Ventura i Casas (1817-1875). El Pep de la tenora (Pep Ventura)*. Saatavuus <<https://sites.google.com/site/narracions/index-narracions/2-catalunya/biografies-de-musics/pep-ventura>> Luettu 13.11.2015

Sonabé.cat. Saatavuus <<https://sonabe.wordpress.com/index.php?s=any+ervera>> Luettu 13.1.2016

Unió de Colles Sardanistes de Catalunya. Saatavuus <http://uniodecolles.cat/index.php?option=com_xmap&sitemap=76&Itemid=1940> Luettu 11.1.2016

Saatavuus <http://www.uniodecolles.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=62:links-webs-cobles&catid=66:links-webs&Itemid=146> Luettu 12.1.2016

Saatavuus <http://www.uniodecolles.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=62:links-webs-cobles&catid=66:links-webs&Itemid=146> Luettu 12.1.2016

Universitat Oberta de Catalunya. *El Català a La Franja d'Aragó*. Saatavuus <<http://www.uoc.edu/euromosaic/web/document/catala/ca/i4/i4.html>> Luettu 12.12.2015

Viasona.cat. Saatavuus <<http://www.viasona.cat/grup/ramon-calduch/catalunya-triomfant/la-santa-espina>> Luettu 15.1.2016

Vilà i Armengol, Enric 1985. *Els Músics i les Seves Eines*. Llibre de la Festa Major de Torroella de Montgrí. 1985, 47-52. Saatavuus <<http://www.raco.cat/index.php/Llibre-FestaMajor/article/viewFile/200358/281435>> Luettu 7.1.2016

Wikipedia/Aragonian kruunu. Saatavuus <https://fi.wikipedia.org/wiki/Aragonian_kruunu> Luettu 6.1.2016

Wikipedia/Sublevación de catalunya 1640. Saatavuus <[https://es.wikipedia.org/wiki/Sublevaci%C3%B3n_de_Catalu%C3%B1a_\(1640\)](https://es.wikipedia.org/wiki/Sublevaci%C3%B3n_de_Catalu%C3%B1a_(1640))> Luettu 26.10.2015

Wikipedia/Catalunya Vella. Saatavuus <https://ca.wikipedia.org/wiki/Catalunya_Vella> Luettu 29.10.2015

Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. *La Cobla i La Sardana*. Saatavuus <<http://www.xtec.cat/~rsellart/cobla/cobla.html>> Luettu. 12.12.2015

Spotifyistä löytyvät albumit

La sardana de l'any 2011	2011	Bellpuig Cobla
Concepció Ramió sardanes	2008	Bellpuig Cobla
Sardanes de Josep Prenafeta	2005	Bellpuig Cobla
Danses Catalanes	2015	Cobla Barcelona
Danses populars catalanes	2015	Cobla Barcelona
Sardanes populars	2009	Cobla Barcelona
Disc d'or de la sardana (vol. 1-3)	2008-2009	Cobla Barcelona
La patum de Berga (antologia històrica de la música catalana)	2008	Cobla Barcelona
La sardana	2007	Cobla Barcelona
Sardanes	2007	Cobla Barcelona
Sardanes immortals	1995	Cobla Barcelona
Sardanes a l'Abast	1968	Cobla Barcelona
La sardana	1966	Cobla Barcelona
10 sardanes (mono version)	1961	Cobla Barcelona
Selecció de sardanes, No. 4 (mono version)	1958	Cobla Barcelona
Sardanes (mono version)	1957	Cobla Barcelona
Escale à Barcelone, sélection de sardanes, no. 2 (mono version)	1956	Cobla Barcelona
Sardanes (mono version)	1954	Cobla Barcelona
XXL	2014	Cobla Bisbal Jove
Almer (sardanes de Jordi i Xavi Molina)	2014	Cobla Bisbal Jove
Girona panoràmica	2012	Cobla Bisbal Jove
XX	2010	Cobla Bisbal Jove
La sardana de l'any 2008	2009	Cobla Bisbal Jove
Ses sardanes D'en Joan Puig i Fornis	2014	Cobla Cadaqués
Danses i entremesos de La Garrotxa, volúm 2	2003	Cobla Cadaqués
Sardanes	1999	Cobla Caravana
Puntejant sardanes	1996	Cobla Caravana
¡¡Visca Catalunya!!	2014	Cobla Catalana
Music from Catalunya	2009	Cobla Catalana
Cants i danses de Catalunya	2005	Cobla Catalana
Sardanes	1998	Cobla Catalana
Voyage en Catalogne (mono version)	1957	Cobla Catalana

Sardanes	2009	Cobla Catalunya
A les roquetes fem sardanes -vol. 2	1985	Cobla Ciutat de Barcelona
Tota la música de la patum	2003	Cobla Ciutat de Berga
La sardana de l'any 2014	2014	Cobla Ciutat de Girona
Des de L'Empordà	2013	Cobla Ciutat de Girona
La sardana de l'any 2008	2008	Cobla Ciutat de Girona
Sardanes a plaça.Vilasasar de dalt 2004	2005	Cobla Ciutat de Girona
Cobla catalana	2002	Cobla Ciutat de Girona
Les millors sardanes	1999	Cobla Ciutat de Girona
50 anys ballant	1999	Cobla Ciutat de Girona
Sardaxou 1-9	2005-2015	Cobla Contemporània
Dedicats 2	2014	Cobla Contemporània
Dedicats 1	2013	Cobla Contemporània
Contemporanis (vol. 1-8)	2001-2012	Cobla Contemporània
Fent amics 2	2011	Cobla Contemporània
Fent amics	2010	Cobla Contemporània
L'Audició 1-4	2002-2007	Cobla Contemporània
Sardanes de Sant Andreu de la barca	2005	Cobla Contemporània
Danses No. 1	1996	Cobla Contemporània
Sardanes d'or	2011	Cobla Corbera
Sardanes per a ballar	2007	Cobla Corbera
Las mejores sardanas	2013	Cobla de Barcelona
Les nostres sardanes	2013	Cobla de Barcelona
Cançons catalanes	2012	Cobla de Barcelona
Nosaltres decidim	2012	Cobla de Barcelona
Joan Manén i Planas	2013	Cobla de Cambra de Catalunya
Eduard Martí i Teixidor	2013	Cobla de Cambra de Catalunya
Joaquim Serra i Corominas	2012	Cobla de Cambra de Catalunya
Josep Maria Ruera i Pinart	2010	Cobla de Cambra de Catalunya
Sardanes	2014	Cobla de Sardanes la Moreneta
Canço catalana	2014	Cobla de Sardanes la Moreneta
Cançons de la Nostra Terra catalana	2014	Cobla de Sardanes la Moreneta
Alma gallega	2013	Cobla de Sardanes la Moreneta

catalunya de tot cor	2013	Cobla de Sardanes la Moreneta
Catalunya de Corazón	2013	Cobla de Sardanes la Moreneta
Dolça Catalunya	2013	Cobla de Sardanes la Moreneta
Cançons tradicionals de la Terra- Racons de Catalunya	2013	Cobla de Sardanes la Moreneta
Les cançons de la Terra-Catalunya al cor	2013	Cobla de Sardanes la Moreneta
Les cançons de la Terra	2012	Cobla de Sardanes la Moreneta
Sardanes	2012	Cobla de Sardanes la Moreneta
Clàssics per cobla	2009	Cobla del mestre Solà
Fent Amics 2	2011	Cobla Jovenívola d'Agramunt
Lasardana de l'any '11	2011	Cobla Jovenívola de Sabadell
Les sardanes de la Montserrat Pujolar	2009	Cobla Jovenívola de Sabadell
La sardana de l'any '06	2006	Cobla Jovenívola de Sabadell
5 anys	2008	Cobla Juvenil de Bellpuig
Les Indes galantes of Rameau Ontvlamt, romantic barock for cobla and narrator	2006	Cobla la Principal d'Amsterdam
Un tomb per la sardana	2012	Cobla la Principal de Cassà
Ressons del segle	2011	Cobla la Principal de Cassà
Enrigstraments històrics 1	2015	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes oblidades III	2015	Cobla la Principal de la Bisbal
Concert 25è aniversari	2015	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes oblidades II	2014	Cobla la Principal de la Bisbal
De tu a tu	2013	Cobla la Principal de la Bisbal
Solistes llegendaris vol. II	2013	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes d'or 1-25	1991-2012	Cobla la Principal de la Bisbal
Lluïments	2011	Cobla la Principal de la Bisbal
La simfònica de cobla i corda -amb Ca- talunya al cor	2010	Cobla la Principal de la Bisbal
Obra completa núm. 3 1985-1996 Ma- nel Saderra vol.1-2	2008	Cobla la Principal de la Bisbal
La simfònica de la cobla i corda de Ca- talunya. Sardanes per al món	2008	Cobla la Principal de la Bisbal
Obra completa núm. 2 1959-1984 Ma- nel Saderra vol. 1-2	2006	Cobla la Principal de la Bisbal

Obra completa núm. 1 1936-1958 Manel Saderra vol. 1-2	2005	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes oblidades 1	2003	Cobla la Principal de la Bisbal
El fiscorn i la cobla	2003	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes de tible en directe	2002	Cobla la Principal de la Bisbal
Viladesau x Viladesau	2000	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes per sempre	1999	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes de Tossa de Mar	1999	Cobla la Principal de la Bisbal
Retaule de Santa Tecla	1999	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes de Ricard Viladesau	1998	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes al Bages	1998	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes de Tossa, vol. 2	1997	Cobla la Principal de la Bisbal
Balls Vuitcentistes per al segle XXI	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
La Santa Espina	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
Llevantina	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
Rosa de Sant Jordi: Les sardanes més romàntiques	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
Girona aimada	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
La sardana de les Monges	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
Les fulles seques	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
Maria de les Trenes	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
L'Encis de la sardana	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
Balls de gitanes del Vallès	1995	Cobla la Principal de la Bisbal
El risto	1994	Cobla la Principal de la Bisbal
, volúm 1	1993	Cobla la Principal de la Bisbal
Les millors sardanes	1990	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes a Barcelona	1990	Cobla la Principal de la Bisbal
Festa major de Solsona	1990	Cobla la Principal de la Bisbal
Sardanes per a ballar: Gravacions completes 1 (Cobla Oficial de la Generalitat de Catalunya)	1990	Cobla la Principal de la Bisbal
Danses de bages	1989	Cobla la Principal de la Bisbal
Danses catalanes	1988	Cobla la Principal de la Bisbal
Centenari de la Cobla la Principal de la Bisbal - Vol III-IV	1988	Cobla la Principal de la Bisbal
Olot en solfa - Flor de Fajol	1985	Cobla la Principal de la Bisbal
A les roquetes fem sardanes - vol.1	1985	Cobla la Principal de la Bisbal
Súper sardana - Aplec 1000	1986	Cobla la Principal de Llobregat

Música per la cobla amb soprano	2008	Cobla la Principal de Vilafant
Sardanes compositors Andreuencs	2014	Cobla Marinada
Antoni Botey i Contemporanis	2014	Cobla Marinada
Unint mans, sempre!	2014	Cobla Marinada
Bou revisited	2012	Cobla Marinada
La sardana de l'any 2010	2010	Cobla Marinada
La música de Nino Rota	2009	Cobla Marinada
25 anys sardanes a Eugenio Molero	2009	Cobla Marinada
Trencadisk	2009	Cobla Marinada
Entre rius - sardanes a Martorell vol. 4	2008	Cobla Marinada
Quinze de quinze	2008	Cobla Marinada
Records - composicions musicals Josep Pujol -Busquets Carcasona	2007	Cobla Marinada
Sardanes a Calella. Vol. III	2007	Cobla Marinada
25 anys de continuïtat	2006	Cobla Marinada
La sardana de la Boquería i 12+	2006	Cobla Marinada
40 Grup Sardanista Maig	2005	Cobla Marinada
Es essència sardanes De Joan Làzaro	2005	Cobla Marinada
Impuls	2004	Cobla Marinada
Gran reserva - sardanes de Sant Sadurní D'Anoia	2003	Cobla Marinada
Les sardanes de les colles -Vol. I-III	1988-2001	Cobla Marinada
Tenora segle i mig	2000	Cobla Marinada
50è aniversari de Badalona Sardanista	1998	Cobla Marinada
La sardana de l'any 2013	2014	Cobla Mediterrània
Matadepera mil anys. Sardanes	2014	Cobla Mediterrània
Essencials: L'Atlàntida/ al Palau de la Música Catalana	2013	Cobla Mediterrània
Recordant Eldorado	2011	Cobla Mediterrània
La sardana de l'any 2009	2009	Cobla Mediterrània
Inquietuds, Jesús Ventura i Barnet	2009	Cobla Mediterrània

Música per a cobla del mestre Fèlix Martínez i Comín	2008	Cobla Mediterrània
La sardana de l'any 2005	2005	Cobla Mediterrània
Gran Ball (vol. 2)	2006	Cobla Mediterrània
25 anys	2004	Cobla Mediterrània
Dalí i la música del seu temps	2004	Cobla Mediterrània
Gran Ball (vol. 1)	2004	Cobla Mediterrània
X mediterrània	2003	Cobla Mediterrània
Memorial Joaquim Serra 1	2001	Cobla Mediterrània
Amors, amics i paisatges de Josep Maria Serracant	2001	Cobla Mediterrània
Violoncel i cobla	2000	Cobla Mediterrània
Sardanes al Baix Montseny	1999	Cobla Mediterrània
XV Edició sardana de l'any	1987	Cobla Mediterrània
Súper sardana - Aplec 1000	1986	Cobla Mediterrània
Ciutat de Tarragona. Sardanes	1985	Cobla Mediterrània
XIV Edició sardanes de l'any	1985	Cobla Mediterrània
25 (Fidelíssima Vila de Perpinyà)	2014	Cobla Mil·lenària
Sardanes (Fidelíssima Vila de Perpinyà)	2009	Cobla Mil·lenària
Sardanes	2002	Cobla Mil·lenària
20 anys de sardanes	2005	Cobla Miramar
Pinzells de Tramuntana de Jaume Cristau	2003	Cobla Miramar
Dos amics	1992	Cobla Miramar
Barcino '92	1992	Cobla Miramar
Ginseta i Romaní	1990	Cobla Miramar
Músics de L'Empordà (homenatge a Francesc Basil)	1987	Cobla Miramar
Pels nostres amics (vol. 1-2)	1985	Cobla Miramar
Catalunya Nord	2002	Cobla Orquesta Internacional Costa Brava
catalogne: les plus belles sardanes	1992	Cobla Perpinyà
Vive la Catalogne	1963	Cobla Perpinyà
Guardó "Sardana Augusta"	1987	Cobla Pincipal de Tarragona
Concert de sardanes	1983	Cobla Principal de Barcelona
Sardanes a Gaudí	2014	Cobla Principal de Sardanes
Sardanes de Josep Antoni López	1998	Cobla Sa Palomera
Blanes	1997	Cobla Sa Palomera

La sardana de l'any 2007	2008	Cobla Sabadell
Nostàlgia	2006	Cobla Sabadell
Pascal Comelade & Cobla Sant Jordi	2011	Cobla Sant Jordi
Enric Ortí, sardanes	2011	Cobla Sant Jordi
La sardana de l'any 2010	2011	Cobla Sant Jordi
Sardanes de Rafael Ferrer	2011	Cobla Sant Jordi
Binomis: Obres per a cobla i piano	2009	Cobla Sant Jordi
Tribut a Manuel Oltra	2009	Cobla Sant Jordi
Ball Vuitcentista	1990	Cobla Sant Jordi
Live & the Kursaal Theater	2013	Cobla Sant Jordi & Niño Josele
Mare Uut	2013	Cobla Sant Jordi & Niño Josele
Montsalvatge live!	2013	Cobla Selvatana
Sardanes de Joaquim Serra, Pep Ventura, Juli Garreta, Eduard Toldrà...	2009	Cobla Selvatana
Al·legoria	2008	Cobla Selvatana
Homenatge a l'Andreu de Mollet	1982	Cobla Selvatana
Sardanes	1978	Cobla Selvatana
Vianròs: la cobla i l'orquestra (vols. 1 & 2)	2012	Cobla simfònica catalana
Fent amics	2010	Cobla Tres Vents
albumin nimi	vuosi	esittäjä
Al teu concert	2013	Intenational Cobla Orquestra Montgrins
Festa Major 4	2008	Intenational Cobla Orquestra Montgrins
Montgrins 120 anys	2004	Intenational Cobla Orquestra Montgrins
Festa Major 3	2000	Intenational Cobla Orquestra Montgrins
Sardanes per a la llibertat	2014	Cobla 1714

Miltä kuulostavat coblan soittimet?

Flabiol

<https://www.youtube.com/watch?v=MBTHLFEpgEY>

<https://www.youtube.com/watch?v=9bmNgPeusuE>

Tible

<https://www.youtube.com/watch?v=7x67ARWftxU>

Tenora

<https://www.youtube.com/watch?v=3cZSsPTXMbk>

Trumpetti

<https://www.youtube.com/watch?v=fespW6yy-BM>

Pasuuna

https://www.youtube.com/watch?time_continue=1&v=feDCvj2vqmE

Fiscorn

<https://www.youtube.com/watch?v=9qap5nZzQtY>

Kontrabasso

<https://www.youtube.com/watch?v=6Nlnosk7BWU>

(Cobla La Principal de Terrassa)

La Petita Meritxell

827

Sarànsa original d'en TOMÀS GIL I MEMBRADO

LA PETITA MERITXELL,

Dedicada a la neta petita de la meua
amiga Emília Roig, MERITXELL LAZARO SO-
TERES de Pineda de Mar,

Amb complença

Tomàs Gil i Membrado

LA PETITA MERITXELL

Flabiol

Musical score for Flabiol. The score is written on six staves. The first staff begins with a treble clef, a 2/4 time signature, and a key signature of one flat (B-flat). The music features a melodic line with various ornaments and trills. The second staff contains a bass line with chords and some triplets. The third and fourth staves continue the melodic and harmonic development. The fifth staff shows a more complex rhythmic pattern with many sixteenth notes. The sixth staff concludes the piece with a final cadence. There are some handwritten annotations and a signature '3/25' at the end of the sixth staff.

Tomàs Gil i Membrado

LA PETITA MERITXELL

Tibla, I

Musical score for Tibla, I. The score is written on six staves. The first staff begins with a treble clef, a 3/4 time signature, and a key signature of one flat (B-flat). The music is characterized by a steady eighth-note accompaniment in the lower staves and a more melodic line in the upper staves. The second staff has a 3/4 time signature. The third staff has a 4/5 time signature. The fourth staff has a 6/8 time signature. The fifth and sixth staves continue the piece with various rhythmic patterns. There are some handwritten annotations and a signature '3/25' at the end of the sixth staff.

Tomàs Gil i Membredo

LA PETITA MERITXELL

Tible, II

Musical score for Tible II, consisting of seven staves of music. The score begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The music concludes with a double bar line and a repeat sign.

Tomàs Gil i Membredo

LA PETITA MERITXELL

Tenora, I

Musical score for Tenora I, consisting of seven staves of music. The score begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. It features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The music concludes with a double bar line and the word "final" written below the staff.

Tomàs Gil i Membredo

LA PETITA MERITXELL

Tenora, II

Musical score for Tenora II. The score is written on five staves. The first staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The music features a melodic line with various ornaments and dynamics. The second staff continues the melody. The third staff has a measure marked '15'. The fourth staff has a measure marked '16'. The fifth staff concludes the piece with a double bar line and a 3/4 time signature.

Tomàs Gil i Membredo

LA PETITA MERITXELL

Trompeta, I

Musical score for Trompeta I. The score is written on five staves. The first staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The music features a melodic line with various ornaments and dynamics. The second staff continues the melody. The third staff has a measure marked '16'. The fourth staff has a measure marked '17'. The fifth staff concludes the piece with a double bar line and a 3/4 time signature.

Tomàs Gil i Membrado

LA PETITA MERITXELL

Trompeta, II

Tomàs Gil i Membrado

LA PETITA MERITXELL

Trompeta, III

Tomàs Gil i Membrodo LA PETITA MERITXELL Trombó

final

Tomàs Gil i Membrodo LA PETITA MERITXELL Fiscorn, I

Tomàs Gil i Membrado

LA PETITA MERITXELL

Fiscorn, II

Musical score for Fiscorn II. The score consists of seven staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The music is written in a single melodic line with various rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are dynamic markings such as 'p' (piano) and 'mf' (mezzo-forte). The piece concludes with a double bar line and the number '31/15'.

Tomàs Gil i Membrado

LA PETITA MERITXELL

Contrabsix

Musical score for Contrabsix. The score consists of seven staves. The first staff begins with a bass clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The music is written in a single melodic line with various rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are dynamic markings such as 'p' (piano) and 'mf' (mezzo-forte). The piece concludes with a double bar line and the number '31/15'.